

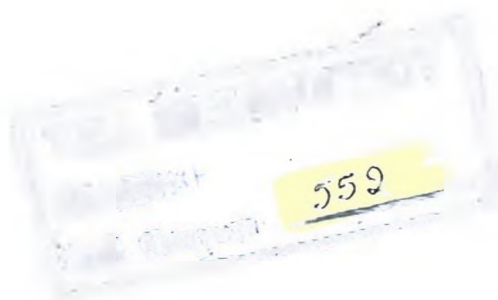
Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (Σ.Δ.Ο.)
ΤΜΗΜΑ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ & ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ (Σ.Σ.Ο.Ε.)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα: Οικονομική - Εμπορική Διαχείριση ΔΕΛΤΑ Α.Ε.

Καθηγητής: Σωτηρόπουλος Ιωάννης
Σπουδαστής: Τραμπέλης Δημήτρης (Α.Μ. 5529)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	Σελ.	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελ.	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - Εμπορικές εργασίες	Σελ.	5
1.1. Αποθηκευτικοί χώροι - Αποθέματα	Σελ.	5
1.2. Διανομή	Σελ.	6
1.3. Εξαγωγική Δραστηριότητα	Σελ.	9
1.4. Εμπορική και παραγωγική δομή ΔΕΛΤΑ Α.Ε.	Σελ.	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – Οργανόγραμμα της ΔΕΛΤΑ Α.Ε.	Σελ.	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - Εμπορικές εργασίες	Σελ.	12
3.1. Περιγραφή προϊόντος (PRODUCT)	Σελ.	12
3.2. Παραγωγή προϊόντος	Σελ.	15
3.3. Συσκευασία – Ποιότητα – Τυποποίηση	Σελ.	16
3.4. Πωλήσεις	Σελ.	17
3.5. Διαφήμιση	Σελ.	20
3.5.1. Περιοδικά	Σελ.	20
3.5.2. Ραδιόφωνο	Σελ.	21
3.5.3. Τηλεόραση	Σελ.	22
3.6. Δημιουργικό	Σελ.	25
3.6.1. Ραδιοφωνικό ΣΠΟΤ	Σελ.	25
3.6.2. TV. ΣΠΟΤ	Σελ.	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - Οικονομική Διαχείριση	Σελ.	26
4.1. Κόστη – Επενδύσεις	Σελ.	26
4.2. Τιμολόγηση	Σελ.	28
4.3. Το προσωπικό	Σελ.	31
4.4. Κέρδη	Σελ.	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - Συνεργασία ΔΕΛΤΑ ΦΑΓΕ για την ΑΓΝΟ	Σελ.	33
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	Σελ.	34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι Σκοπός – Ιστορική Αναδρομή ΔΕΛΤΑ Α.Ε.	Σελ.	35
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ Εφαρμογή του HACCP στη γαλακτοβιομηχανία	Σελ.	37
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ Το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα στη διατροφή των Ελλήνων	Σελ.	45
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV Οικονομικά Αποτελέσματα	Σελ.	53
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	Σελ.	60

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο λόγος της επιλογής του συγκεκριμένου θέματος είναι η ανάπτυξη της βιομηχανίας γάλακτος στον τομέα παραγωγής προϊόντων τα τελευταία χρόνια και η ιδιαίτερη συμβολή της ΔΕΛΤΑ στην ανάπτυξη του τομέα αυτού. Η εταιρεία αυτή είναι η μοναδική επιχείρηση που έχει επεκτείνει το δίκτυο διανομής της σε όλη την Ελλάδα και σε χώρες του εξωτερικού. Η ΔΕΛΤΑ τη δεκαετία που μας πέρασε έχει επενδύσει πάνω από 100 δις δρχ., γεγονός που τη φέρνει πρώτη σε πωλήσεις στον τομέα.

Στην αρχή της μελέτης αναφέρεται ένα εισαγωγικό σημείωμα και στη συνέχεια περιγράφεται αναλυτικά η κατάσταση της επιχείρησης στις εμπορικές εργασίες και την οικονομική διαχείριση της τελευταίας τριετίας 1997–1998–1999. Τέλος, σημειώνεται η διαφημιστική εκστρατεία της ΔΕΛΤΑ, ο επίλογος και τέσσερα παραρτήματα που αναφέρουν γενικές πληροφορίες για τον κλάδο και οικονομικά στοιχεία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία παρουσιάζει αναλυτικά τον τρόπο λειτουργίας και το μέγεθος της εταιρείας ΔΕΛΤΑ Α.Ε.

Η εργασία περιλαμβάνει τέσσερα κεφάλαια:

Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύονται οι εμπορικές εργασίες, οι οποίες περιλαμβάνουν τους αποθηκευτικούς χώρους και τα αποθέματα. Στη συνέχεια αναλύεται το δίκτυο διανομής των προϊόντων τόσο μέσα στα σύνορα της Ελλάδας όσο και έξω απ' αυτά. Τέλος, παρουσιάζονται οι εταιρείες που αποτελούν τον Όμιλο ΔΕΛΤΑ Α.Ε.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται οι εμπορικές λειτουργίες. Δίνεται το οργανόγραμμα της ΔΕΛΤΑ, η περιγραφή, η παραγωγή και η τυποποίηση των προϊόντων. Αμέσως μετά δίνεται το μέγεθος των πωλήσεων και τα διαφημιστικά μέσα που χρησιμοποιούνται για τη διαφήμιση των προϊόντων.

Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάζεται αναλυτικά η οικονομική διαχείριση. Δηλαδή, οι επενδύσεις, ο τρόπος τιμολόγησης, το προσωπικό που διαθέτει η επιχείρηση και ο απολογισμός των κερδών.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο δίνονται κάποια στοιχεία για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας της ΑΓΝΟ από τη συνεργασία της ΔΕΛΤΑ με την ΦΑΓΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1.1. Αποθηκευτικοί χώροι - Αποθέματα

Η ΔΕΛΤΑ σε κάθε κέντρο παραγωγής και διανομής γάλακτος, είναι εξοπλισμένη με ψυκτικούς θαλάμους, ψυχοστάσια, λέβητες – Boiler, μηχανοστάσια, αποθήκες προθαλάμους Ψυκτικών χώρων και ειδικές δεξαμενές που έχουν σαν ιδιότητα να επεξεργάζονται και να παστεριώνουν το γάλα σε υψηλό βαθμό προστασίας. Επιπλέον, σε κάθε χώρα παραγωγής έχει κάνει εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού για την περιβαλλοντική αντιμετώπιση των αποβλήτων και συστήματα αυτόματου καθαρισμού του μηχανολογικού εξοπλισμού για τη διασφάλιση της υγιεινής κατάστασης των σωληνώσεων και των μηχανών.

Λόγω του γεγονότος ότι το γάλα είναι ένα ευαίσθητο προϊόν η ΔΕΛΤΑ αποφεύγει να κρατάει αποθέματα γάλακτος, γιατί το γάλα μετά από την ημέρα παραγωγής του πρέπει να καταναλωθεί σε διάστημα 4-5 ημέρες. Τέλος, η ΔΕΛΤΑ κρατάει ημερησίως κάποια αποθέματα τυποποιημένου γάλακτος για έκτακτες παραγγελίες. Για τα αποθέματα εφαρμόζει τη μέθοδο της μέσης τιμής, πάντοτε βάσει του υπάρχοντος αποθέματος και των αντίστοιχων αγορών. Τα αποθέματα παρουσίασαν μια αύξηση της τάξεως του 52% κατά την πενταετία 1994-1998. Το 1999 τα αποθέματα παρουσίασαν μείωση της τάξεως του 15%.

1.2. Διανομή

Ένας από τους παράγοντες επιτυχίας της ΔΕΛΤΑ εντοπίζεται στο δίκτυο διανομής της. διαθέτει τέσσερα δίκτυα διανομής για γαλακτοκομικά, για παγωτά και για χυμούς. Η διανομή ξεκινά από μεγάλα κέντρα: την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, τη Λάρισα και την Πάτρα, όπου υπάρχουν ιδιόκτητοι χώροι αποθήκευσης, ψύξης – κατάψυξης. Το δίκτυο διανομής της ΔΕΛΤΑ εξυπηρετεί 30.000 σημεία πώλησης σε όλη την Ελλάδα και 25.000 στο εξωτερικό. Για τον εφοδιασμό των σημείων πώλησης, ο Όμιλος χρησιμοποιεί 900 φορτηγά ψυγεία και φορτηγά κατάψυξης που πραγματοποιούν επί καθημερινής βάσεως παραδόσεις προϊόντων. Η ΔΕΛΤΑ συνεργάζεται σήμερα, σε όλη την Ελλάδα με 150 αντιπροσώπους. Τα 600 φορτηγά από αυτά διαθέτουν φορητούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές, που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των διαδρομών, την εγγραφή παραγγελιών, την έκδοση τιμολογίων και τον έλεγχο των πιστώσεων. Το σύστημα αυτό, το λεγόμενο HANDEL COMPUTERS, που χρησιμοποιεί η ΔΕΛΤΑ, παρέχει ευκολίες όπως:

- 1) Πλήρη νομική κάλυψη, αφού η εκτύπωση γίνεται κατευθείαν σε τριπλότυπα θεωρημένα από την Εφορία.
- 2) Κωδικολόγια όλων των πελατών με όλα τα απαραίτητα στοιχεία.
- 3) Real time watch που ενημερώνεται σε κάθε διαδρομή.
- 4) Πληροφορίες για την κίνηση κάθε πελάτη, τα προϊόντα που κινούνται περισσότερο, σε ποιές περιοχές ή περιόδους του έτους.
- 5) Πληροφορίες για τις ποσότητες όλων των προϊόντων που βρίσκονται στα αποθέματα του φορτηγού ανά πάσα στιγμή, με δυνατότητες καταγραφής και αναφοράς τυχών προβλημάτων.

Οι διανομείς επιστρέφοντας στην κεντρική μονάδα της εταιρείας στον Ταύρο, τοποθετούν σε ειδικές κυψέλες τους Η/Υ και αυτοί με τη σειρά τους τροφοδοτούν το κεντρικό υπολογιστή του εργοστασίου. Τα τελευταία χρόνια από το 1996 και μετά, το δίκτυο διανομής της ΔΕΛΤΑ έχει οργανωθεί και δικτυωθεί ιδιαίτερα στην Βόρεια Ελλάδα. Τώρα εξυπηρετεί όλη την περιφέρεια και κατέχει την πρώτη θέση σε πωλήσεις.

Πρωτοποριακή είναι επίσης και η νέα δραστηριότητα της ΔΕΛΤΑ στον τομέα της διανομής με το όνομα SERVICE. Η δραστηριότητα αυτή έχει έξι επιμέρους στόχους, που όλοι όμως μαζί συμβάλλουν στην γρήγορη τροφοδοσία του φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος. Ο πρώτος στόχος είναι να παραδίδεται το γάλα στην ώρα του χωρίς καθυστερήσεις. Η παράδοση να γίνεται χωρίς λάθη (αυτό επιτυγχάνεται κυρίως με τα φορητά computers που είναι εφοδιασμένοι οι διανομείς. Το γάλα να

παραδίδεται την ίδια μέρα της παραγωγής του. Ταχεία εξυπηρέτηση για έκτακτες παραγγελίες μέσω της επιχείρησης «Φρέσκο» η οποία παραδίδει έκτακτες παραγγελίες. Άμεση αντιμετώπιση των προβλημάτων των συνεργατών μας (λιανοπωλητές) μέσω τριών τηλεφωνικών γραμμών. Τέλος, οι επιθεωρητές της ΔΕΛΤΑ εξασφαλίζουν ουσιαστική επαφή με τους λιανοπωλητές και βρίσκονται πάντα στο πλευρό τους όποτε τους χρειαστούν. Η παραπάνω υπηρεσία είναι πρωτόγνωρη για τα ελληνικά δεδομένα και στοχεύει κυρίως να στηρίξει και να εξυπηρετήσει τα σημεία πώλησης σωστά και αστραπιαία.

Στο στόχαστρο της ΔΕΛΤΑ εδώ και πολλά χρόνια ήταν και η επέκτασή της στο εξωτερικό και πιο συγκεκριμένα στην ευρύτερη αγορά της Νοτιανατολικής Ευρώπης, στόχος ο οποίος επιτεύχθηκε το 1998. Ο μακρόπνοος στρατηγικός σχεδιασμός των προηγούμενων ετών, σε συνδυασμό με ένα δυναμικό 3ετές πρόγραμμα επενδύσεων, έδωσαν στη ΔΕΛΤΑ ηγετική θέση σε 4 χώρες της Ν.Α. Ευρώπης, με μία αγορά 50 εκατομμυρίων καταναλωτών, με τρία εργοστάσια και με 40.000 σημεία πώλησης. Ουσιαστικά και σε σύγκριση με το 1997, το μέγεθος της ΔΕΛΤΑ εκτός Ελλάδος, στον τομέα του παγωτού, διπλασιάστηκε. Πιο συγκεκριμένα:

- ♦ Στη Βουλγαρία η ΔΕΛΤΑ έχει συμπληρώσει 5 χρόνια λειτουργίας, είναι ηγέτιδα της αγοράς με 80% μερίδιο, διαθέτει ένα εργοστάσιο και 10.000 σημεία πώλησης, με προοπτικές περαιτέρω επέκτασης.
- ♦ Στη Σερβία ολοκληρώθηκε το εργοστάσιο παραγωγής παγωτού και από το 1998 ευρίσκεται σε πλήρη παραγωγική λειτουργία με υπεροςύγχρονες εγκαταστάσεις. Το δίκτυο διανομής καλύπτει ολόκληρη τη χώρα με σύστημα τοπικών αντιπροσώπων. Από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας το μερίδιο αγοράς έφτασε το 40% και οι προοπτικές ανάπτυξης είναι θετικές.
- ♦ Στη Ρουμανία, επίσης, ολοκληρώθηκε το εργοστάσιο παραγωγής παγωτού και προσφέρει μια πλήρη γκάμα προϊόντων υψηλής ποιότητας σε πολύ ανταγωνιστικές τιμές, με 15.000 σημεία πώλησης σε ολόκληρη τη χώρα. Το μερίδιο αγοράς είναι ήδη της τάξεως του 40% και η αγορά των 25 εκατομμυρίων καταναλωτών προσφέρει δυναμική ανάπτυξη στις εκεί δραστηριότητες.
- ♦ Η ΔΕΛΤΑ έχει επίσης παρουσία στην αγορά των Σκοπίων, με δική της εμπορική εταιρεία και δίκτυο διανομής που καλύπτει ολόκληρη τη χώρα.
- ♦ Η Κύπρος και ο Λίβανος είναι αγορές που εξυπηρετούνται με εξαγωγές από την Ελλάδα και προσφέρουν προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της ΔΕΛΤΑ.

Η περαιτέρω γεωγραφική επέκταση της ΔΕΛΤΑ και η διείσδυση σε νέες αγορές θα εξαρτηθεί από τις αντίστοιχες πολιτικές και οι μακροοικονομικές συνθήκες των αγορών, καθώς και από το ευρύτερο ανταγωνιστικό περιβάλλον.

1.3. Εξαγωγική Δραστηριότητα

Το 1998 οι συνολικές εξαγωγές τροφίμων σημείωσαν αύξηση 19% σε σχέση με την προηγούμενη χρόνια και συνεισέφεραν θετικά στη συνολική κερδοφορία του Ομίλου. Οι κύριοι άξονες αυτής ήταν τρεις:

- ♦ Η συνεργασία με την DANONE

Με βάση τη συνεργασία αυτή, το Veritable Yoghourt Grec, ένα προϊόν που αναπτύχθηκε στην Ελλάδα ειδικά για την Ευρωπαϊκή αγορά, το οποίο παράγεται στο εργοστάσιο της ΔΕΛΤΑ και τοποθετήθηκε στις αγορές του εξωτερικού κάτω από την ευρύτερη ομπρέλα των προϊόντων DANONE. Το προϊόν επαναλανσαρίστηκε τον Απρίλιο 1998 στη Γαλλική αγορά με νέα συσκευασία και νέα στρατηγική τα αποτελέσματα ήταν εξαιρετικά, αφού στο τέλος του 1998 οι συνολικές πωλήσεις είχαν σημειώσει αύξηση κατά 20% σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο.

- ♦ Η διείσδυση στην Κυπριακή αγορά

Το 1998 αποτέλεσε μια σημαντική χρονιά για την παρουσία των προϊόντων της ΔΕΛΤΑ στην αγορά της Κύπρου. Το λανσάρισμα των προϊόντων γιαούρτης –που άρχισε το 1997 και εξελίχθηκε καθ' όλη τη διάρκεια του 1998 στέφθηκε με σημαντική επιτυχία. Οι συλλογές της ΔΕΛΤΑ στην Κύπρο αυξήθηκαν το 1998 κατά 34% και τα προϊόντα έχουν τοποθετηθεί και πωλούνται σε όλες τις αλυσίδες σούπερ μάρκετ του νησιού.

- ♦ Οι λοιπές Ευρωπαϊκές αγορές

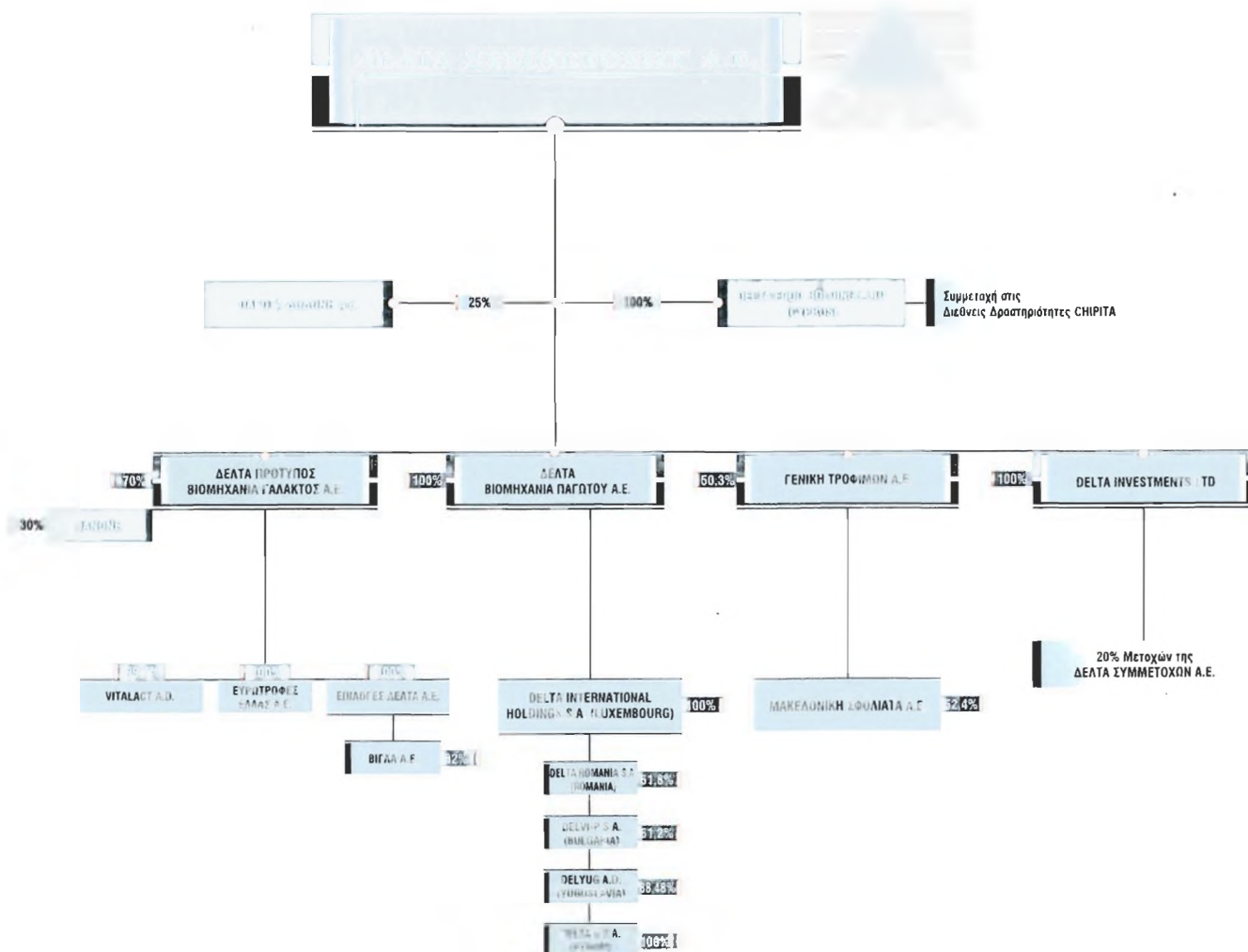
Το 1998 η δραστηριότητα του Ομίλου στην αγορά της Ιταλίας επικεντρώθηκε σε μία οργανωμένη προσπάθεια ανάπτυξης και διεύρυνσης του δικτύου διανομής των προϊόντων του μέσα από ένα ευρύ δίκτυο αντιπροσώπων σε νέες περιοχές.

Η προσπάθεια αυτή απέδωσε σημαντικά αποτελέσματα το 1999. Επίσης, η Εταιρεία επικεντρώνει τις προσπάθειές της στις αγορές της Αγγλίας και της Γερμανίας, που χαρακτηρίζονται από τον εξαιρετικά ευρύ ανταγωνισμό στην αγορά του γιαουρτιού.

1.4. Εμπορική και παραγωγική δομή ΔΕΛΤΑ Α.Ε.

Ο Όμιλος ΔΕΛΤΑ αποτελείται από τρεις βασικές εταιρείες: τη «ΔΕΛΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.», τη «DELTA INTERNATIONAL HOLDINGS S.A.» (η οποία με τη σειρά της ελέγχει 10 άλλες εταιρείες) και τη «ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.». Η DELTA INTERNATIONAL HOLDINGS S.A. ελέγχεται κατά 100% από τη ΔΕΛΤΑ Α.Ε. και η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. κατά 50,4%. Συνολικά ο Όμιλος απαρτίζεται από 18 εταιρείες, εκτός της ΔΕΛΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.

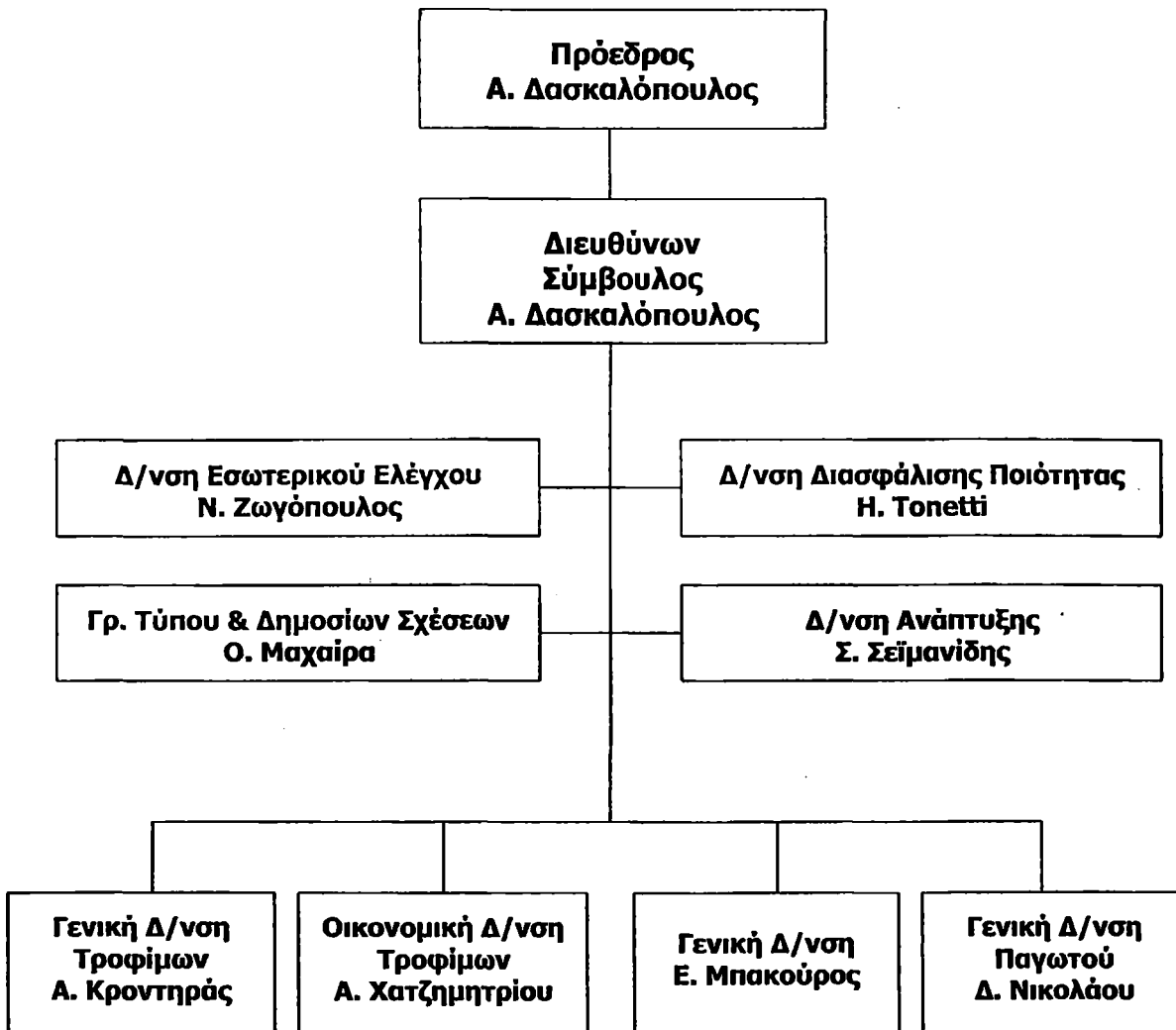
Από την 1/1/2000 και με την από 29 Νοεμβρίου 1999 απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, η ΔΕΛΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε. μετατράπηκε σε εταιρεία συμμετοχών (holding) με αλλαγή της επωνυμίας της σε ΔΕΛΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. Στο νέο σχήμα αναδιάρθρωσης του Ομίλου δημιουργήθηκαν δύο νέες εταιρείες μετά από απόσχιση του κλάδου των γαλακτοκομικών προϊόντων και χυμών από τα παγωτά. Έτσι δημιουργήθηκε η ΔΕΛΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε. και η ΔΕΛΤΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΑΓΩΤΟΥ Α.Ε. η πρώτη είναι 70% θυγατρική της ΔΕΛΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. και η δεύτερη 100%.

Πηγή: Ενημερωτικό δελτίο αύξηση μετοχικού Κεφαλαίου της ΔΕΛΤΑ Συμμετοχών Α.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΔΕΛΤΑ Α.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

3.1. Περιγραφή Προϊόντος (PRODUCT)¹

Το γάλα που προορίζεται για κατανάλωση πρέπει να είναι απαλλαγμένο από επικίνδυνα για τον άνθρωπο μικρόβια και πρέπει ταυτόχρονα να διατηρείται σε ψύξη (θερμοκρασία <math><10^{\circ}</math> C περίπου). Για να το πετύχουμε αυτό χρησιμοποιούμε θερμικές επεξεργασίες που καταστρέφουν τους μικροοργανισμούς. Αλλά οι θερμικές επεξεργασίες αλλοιώνουν το γάλα (εμφάνιση άλλων γεύσεων, αλλοίωση του χρώματος, μείωση της θρεπτικής αξίας κ.λ.π.). Χωρίς όμως να καθιστούν το γάλα αδρανές από βιομηχανικής απόψεως (δεν καταστρέφονται δηλαδή όλες οι ενζυματικές δραστηριότητες).

Οι κανόνες που οδηγούν στην εξασφάλιση καλής βακτηριολογικής ποιότητας του γάλακτος είναι επίσης οι ίδιοι που επιτρέπουν να έχουμε ένα γάλα με καλές θρεπτικές και οργανοληπτικές ιδιότητες. Η βελτίωση της βακτηριολογικής ποιότητας προϋποθέτει τον περιορισμό των τεχνολογικών εργασιών, οι οποίες μπορούν να επιμολύνουν το γάλα, καθώς και το ποσοτικό περιορισμό των μολύνσεων από κάθε μία από τις εργασίες αυτές.

Όσον αφορά το παστεριωμένο γάλα, η παστερίωση πρέπει να καταστρέφει τους παθογόνους μικροοργανισμούς του γάλακτος. Ο κίνδυνος για την κατανάλωση θεωρείται αμελητέος, όταν το γάλα έχει θερμανθεί για 15 δευτερόλεπτα στους 72°C, ή έχει θερμανθεί στιγμιαία στους 90°C. Η πρώτη από τις μεθόδους αυτές αλλοιώνει πολύ λίγο τη γεύση και τις θρεπτικές ιδιότητες του γάλακτος ενώ η δεύτερη μέθοδος τις αλλοιώνει περισσότερο. Οι παράγοντες που μπορούν να προκαλέσουν μολύνσεις στο γάλα μπορεί να προέρχονται από τον στάβλο ή από το εργοστάσιο. Τα σημαντικότερα σημεία μολύνσεων είναι:

Στο στάβλο:

- ♦ Το αδενικό τμήμα του μαστού του ζώου
- ♦ Ο μαστός
- ♦ Ο αέρας της αίθουσας αμέλξεως
- ♦ Η αμελτική μηχανή

¹ Πηγή: Journal Laitier de L' Europe Norde / DELTA S.A.

- ♦ Τα δοχεία, τα βυτία μεταφοράς

Στο εργοστάσιο:

- ♦ Οι δεξαμενές παραλαβής
- ♦ Η ομογενοποίηση
- ♦ Οι διαφυγές από το τμήμα της σταθερής θερμοκρασίας
- ♦ Οι σωληνώσεις
- ♦ Οι δεξαμενές αποθηκείσεως
- ♦ Οι δοσομετρητές
- ♦ Τα είδη συσκευασίας
- ♦ Ο αέρας του γαλακτομείου

Οι μικροοργανισμοί έχουν τη δυνατότητα να αναπτυχθούν στο στάβλο (στο χρονικό διάστημα του αλέγματος και της παραδόσεως του γάλακτος), στο εργοστάσιο (όταν η θερμοκρασία είναι μικρότερη της θερμοκρασίας παστερίωσης), κατά τη διάρκεια της πωλήσεως στους καταναλωτές (η οποία στη Γαλλία π.χ. πρέπει να γίνεται μέσα σε τρεις μέρες, που ακολουθούν την παστερίωση) και στο σπίτι του καταναλωτή.

Οι μικροοργανισμοί που αναπτύσσονται μέσα στο γάλα ακολουθούν συγκεκριμένη εξέλιξη αυξήσεως του πληθυσμού τους. Η εξίσωση της αυξήσεως είναι:

$$N = N_0 \times 10^{(0,3/g) \times (t-t_0)}$$

Όπου g είναι ο χρόνος διπλασιασμού (ή της δημιουργίας της νέας γενιάς) του πληθυσμού των μικροοργανισμών.

Σε 0°C ο χρόνος διπλασιασμού είναι 4-6 φορές μεγαλύτερος από ότι στους 10°C, 10-15 φορές μεγαλύτερος από ότι στους 20°C και 22-25 φορές μεγαλύτερος από ότι στους 30°C. Η διάρκεια της προσαρμογής, αντίστοιχα διατηρείται πάλι στις ίδιες αναλογίες. Κατανοούμε μετά από αυτά πόσο είναι σημαντική η διατήρηση του γάλακτος κοντά στους 0°C και σε όλα τα στάδια, τα οποία προηγούνται της καταναλώσεώς του.

Εντός του νωπού γάλακτος, όπως και εντός του παστεριωμένου, μπορούν να αναπτυχθούν και ψυχρότροφοι οργανισμοί. Ονομάζουμε έτσι τους μικροοργανισμούς που έχουν την ικανότητα να αναπτύσσονται σε θερμοκρασία 5°C και κάτω. Ευνόητο είναι ότι αυτοί αναπτύσσονται επίσης και μάλιστα πολύ γρηγορότερα, σε μεγαλύτερες θερμοκρασίες, αφού άλλωστε η άριστη θερμοκρασία αναπτύξεώς τους περιλαμβάνεται γενικά μεταξύ 20°C και 30°C.

Όταν αναπτύσσονται οι μικροοργανισμοί, προκαλούν είτε οξίνιση (επομένως και πήξη) είτε πρωτεόλυση, είτε λιπόλυση. Τα ελαττώματα αυτά γίνονται αισθητά όταν ο αριθμός των μικροοργανισμών φθάσει τους 10^6 σε κάθε κυβικό εκατοστό.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν αρκεί να καταστραφούν οι μικροοργανισμοί για να αποφευχθεί οι πρωτεόλυση και η λιπόλυση. Πράγματι ορισμένες πρωτεάσες και λιπάσες είναι ανθεκτικές στη θέρμανση (αντέχουν ακόμα και στη διαδικασία της αποστείρωσης) και μπορούν να δράσουν σ' όλη τη διάρκεια της διατήρησης του παστεριωμένου γάλακτος (πίκρισμα, ταγκή γεύση κ.λ.π.). Δεν είναι λοιπόν δυνατό να διορθώσουμε την κακή ποιότητα ενός πολύ μολυσμένου νωπού γάλακτος θερμαίνοντάς τους περισσότερο.

Από τα πιο πάνω φαίνεται ότι σε όλα τα στάδια πρέπει να λαμβάνονται μέτρα:

- ♦ Για να μειωθεί ο αριθμός των μικροοργανισμών, ο οποίος προστίθεται στο γάλα σε κάθε φάση της επεξεργασίας του. Πράγματι όσο μικρότερος είναι ο αριθμός N_0 τόσο μεγαλύτερος θα είναι ο χρόνος, για να ξεπεράσει τον αριθμό $N=10^6$.
- ♦ Για να είναι μικρότερη η ταχύτητα της αύξησεως. Γι' αυτό θα πρέπει να διατηρείται η «ψυκτική αλυσσος», της οποίας όλοι ανεξαιρέτα οι κρίκοι είναι σημαντικοί.

Παραθέτουμε παρακάτω τις μεταβολές στη «δομή του παστεριωμένου γάλακτος»:

1. ΛΙΠΟΣ:	Μείωση κατά 15% της αποκορυφωτικής ικανότητας του μη ομογενοποιημένου
2. ΠΡΩΤΕΪΝΕΣ:	Η αλβουμίνη και η γλουβουλίνη μετουσιώνονται και καθιζάνουν 15% περίπου
3. ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΑΛΑΤΑ:	5% των αλύτων ασβεστίου και φωσφόρου καθίστανται αδιάλυτα
4. ΒΙΤΑΜΙΝΕΣ:	25% απώλεια της βιταμίνης C και 10-25% στη βιταμίνη B ₁
5. ΕΝΖΥΜΑ:	Σχεδόν ολική καταστροφή
6. ΣΑΚΧΑΡΑ:	Δραστικές αλλοιώσεις και αύξηση κατά 130%
7. ΝΕΡΟ:	—
8. ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ:	Καταστροφή κατά 99,9%
9. ΧΡΩΜΑ:	Καμιά μεταβολή
10. ΑΡΩΜΑ – ΓΕΥΣΗ:	Ανεπαίσθητη μεταβολή

Η παστερίωση γίνεται σε θερμοκρασία 71-75°C επί 15"-18".

Η ΔΕΛΤΑ θέλοντας να ανταποκριθεί στις αυξανόμενες ανάγκες του Έλληνα καταναλωτή, παράγει και προωθεί στην αγορά 5 διαφορετικούς τύπους φρέσκου γάλακτος. Αναφέρουμε κατ' αρχήν το πλήρες γάλα παστεριωμένο και ομογενοποιημένο με 3,5% λιπαρά, το ελαφρύ – light με 1,4% λιπαρά, το 0% ονομασία που σαφώς αναφέρεται στην παντελή έλλειψη λιπαρών, το MILKO γάλα σοκολατούχο και τέλος το MILCAFE ένα μίγμα γάλακτος με καφέ. Από τους παραπάνω τύπους γάλακτος, στους οποίους μπορεί να προστεθεί και η κρέμα γάλακτος LA CRÈME, το 95% πωλείται σαν γάλα με πλήρη λιπαρά.

Η επιχείρησή μας (ΔΕΛΤΑ Α.Ε.) θα προσπαθήσει να διατηρήσει την ηγετική θέση που κατέχει για το πλήρες γάλα στην αγορά παράλληλα με την επέκταση που θα επιχειρηθεί σε όλα τα σημεία της χώρας. Καθώς και τη διατήρηση του προβαδίσματος του φρέσκου γάλακτος έναντι του εβαπορέ. Επίσης, θα επιδιωχθεί βελτίωση της ποιότητας του προσφερόμενου φρέσκου γάλακτος. Σύμφωνα πάντα με τις προτιμήσεις και τις ανάγκες του Έλληνα καταναλωτή.

3.2. Παραγωγή προϊόντος

Η πρότυπος βιομηχανία γάλακτος ΔΕΛΤΑ επεξεργάζεται 475.000 κιλά γάλακτος ημερησίως. Η ΔΕΛΤΑ σήμερα συνεργάζεται με 1.400 επιλεγμένους κτηνοτρόφους, απορροφώντας το 22% της συνολικής εγχώριας παραγωγής αγελαδινού γάλακτος. Για τη μεταφορά της πρώτης ύλης η ΔΕΛΤΑ διαθέτει σήμερα 80 ειδικά φορτηγά βυτία συλλογής γάλακτος, 800 δεξαμενές πρόψυξης και διαθέτει 11 σταθμούς συγκέντρωσης γάλακτος σε όλη την Ελλάδα. Για την εξασφάλιση καλύτερης ποιότητας πρώτης ύλης, η ΔΕΛΤΑ έχει υιοθετήσει ένα σύστημα πληρωμής των παραγωγών ανάλογα με την ποιότητα του γάλακτος που παραδίδουν. Η πιο σημαντική δραστηριότητά της στον τομέα της συλλογής γάλακτος το 1998, ήταν η έναρξη λειτουργίας της πρώτης ιδιόκτητης κτηνοτροφικής μονάδος παραγωγής γάλακτος. Υλοποιήθηκε έτσι η απόφαση για την είσοδο της εταιρείας και στον πρωτογενή τομέα, που είχε ληφθεί ήδη το 1997 και είχε προαναγγελθεί στην αντίστοιχη ετήσια έκθεση. Η λειτουργία της μονάδας αυτής βασίζεται στον συνδυασμό τριών παραγόντων: 1) την ορθολογική διαχείριση των οικονομικών τεχνικών και παγίων μέσων της μονάδας, 2) τη σωστή επιλογή εξειδικευμένου ζωικού κεφαλαίου και 3) την εκπαίδευση των κτηνοτρόφων – επιχειρηματιών, με ιδιαίτερη έμφαση στα θέματα διασφάλισης ποιότητας. Για τη διασφάλιση της ποιότητας της πρώτης ύλης, ο Όμιλος έχει δραστηριοποιηθεί στον τομέα της κτηνοτροφίας, ιδρύοντας πρότυπες μονάδες, μεταφέροντας τεχνολογία και τεχνογνωσία στους κτηνοτρόφους. Διαθέτει με εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους ζωικό

κεφάλαιο και ζωοτροφές και παρέχοντάς τους ακόμη και κτηνιατρικές υπηρεσίες. Η Ζώνη Γάλακτος της ΔΕΛΤΑ, ξεκινώντας το 1998 με μέση ετήσια παραγωγή γάλακτος ανά αγελάδα 3 τόνους έφθασε σήμερα τους 8 τόνους και η παραγωγή ανά φάρμα αυξήθηκε από 12 σε 90 τόνους το χρόνο. Από πλευράς όγκου η παραγωγή το 1998 έφτασε τους 216.000 τόνους. Τέλος, η ΔΕΛΤΑ έχει ιεραρχήσει ένα δικό της σύστημα παρασκευής ζωοτροφών σε εγκαταστάσεις της θυγατρικής της εταιρείας ΕΥΡΩΤΡΟΦΕΣ που βρίσκεται στη Βοιωτία. Στόχος της είναι να δώσει στους παραγωγούς συνεργάτες της ΔΕΛΤΑ σε ευνοϊκές τιμές, ζωοτροφές υψηλής ποιότητας που διευκολύνουν την απόδοση του ζωικού κεφαλαίου και σιγουρεύουν την καλή κατάσταση της υγείας του.

3.3. Συσσκευασία – Ποιότητα - Τυποποίηση

Είναι γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις η συσκευασία του προϊόντος είναι εκείνη που ουσιαστικά πραγματοποιεί τις πωλήσεις του προϊόντος και όχι τόσο το ίδιο το προϊόν.

Για να επιτευχθεί λοιπόν η καλύτερη συσκευασία, πρέπει αυτή να εκτελεί λειτουργίες όπως:

1. Να προστατεύει το προϊόν από τη φθορά, την καταστροφή και την αλλοίωση της ποιότητάς του.
2. Να διευκολύνει τη διανομή διαμέσου του αντίστοιχου δικτύου
3. Να διευκολύνει την κατανάλωση του προϊόντος μετά από επανειλημμένες χρήσεις.
4. Να συμβάλλει στην προβολή του σήματος του προϊόντος.

Πράγματι, η ΔΕΛΤΑ Α.Ε. κατάφερε να δημιουργήσει συσκευασίες προϊόντων που να τηρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις και αυτό συμβάλλει ώστε τα προϊόντα της να είναι από τα πρώτα στις πωλήσεις στην αγορά.

Η συσκευασία fresh box που έχει καθιερώσει στα προϊόντα της βοηθά το φρέσκο γάλα, τους φυσικούς χυμούς και την κρέμα γάλακτος να διατηρούνται αναλλοίωτα και φρέσκα, με όλες τις φυσικές τους ιδιότητες. Επίσης, η ΔΕΛΤΑ χρησιμοποιεί χάρτινη συσκευασία δείχνοντας σεβασμό στο περιβάλλον, χρησιμοποιώντας ανακυκλώσιμα υλικά.

Τη διαδικασία της τυποποίησης η ΔΕΛΤΑ μπορεί και εφαρμόζει τρεις (3) διαφορετικούς τρόπους τυποποίησης: prestandardization, poststandardization, direct standardization.²

² Υγιεινή των γαλακτοβιομηχανιών Γ. Τζανετάκης, ΑΤΕ 1995.

Το πρώτο βήμα και στις 3 μεθόδους είναι ο διαχωρισμός του πλήρους γάλακτος σε κρέμα και άπαχο γάλα.

Prestandardization σημαίνει ότι το γάλα τυποποιείται πριν παστεριωθεί. Για να αυξήσουμε την λιποπεριεκτικότητα: η διαχωριζόμενη κρέμα αναμιγνύεται με απαστερίωτο πλήρες γάλα σε δεξαμενές (δοχεία) σε ανάλογες υπολογισμένες ώστε να έχουμε την επιθυμητή συγκέντρωση λίπους. Για να τυποποιηθεί σε χαμηλότερη λιποπεριεκτικότητα το απαστερίωτο πλήρες γάλα αναμιγνύεται με το διαχωριζόμενο άπαχο γάλα. Αφού γίνει ανάλυση και εξακρίβωση, το τυποποιημένο γάλα παστεριώνεται.

Poststandardization: Το παστεριωμένο πλήρες γάλα αναμιγνύεται σε δεξαμενές με κρέμα ή άπαχο γάλα, ανάλογα με το αν η λιποπεριεκτικότητα πρόκειται να αυξηθεί ή να ελαττωθεί αντίστοιχα (ομοίως δηλαδή με την περίπτωση της prestandardization). Η ανάμιξη βέβαια ήδη παστεριωμένων προϊόντων δημιουργεί κίνδυνο επαναμόλυνσης.

Direct standardization: Η λιποπεριεκτικότητα τυποποιείται στο επιθυμητό επίπεδο αναμιγνύοντας υπολογισμένη ποσότητα κρέμας που διαχωρίζεται στον διαχωριστήρα, στη γραμμή του άπαχου γάλακτος.

3.4. Πωλήσεις

Η ΔΕΛΤΑ το 1998 ήταν η δεύτερη εταιρεία σε πωλήσεις μεταξύ των 20 πρώτων εταιρειών στον κλάδο τροφίμων και ποτών. Ενώ στον τομέα των γαλακτοκομικών προϊόντων, σε πωλήσεις είναι η πρώτη. Το 1998 οι πωλήσεις του Ομίλου έφτασαν τα 115 δις δρχ., το 1999 οι πωλήσεις έφτασαν τα 125 δις δρχ. ενώ για το έτος 2000 ο Όμιλος ΔΕΛΤΑ προβλέπεται να έχει πωλήσεις ύψους 140 δις δρχ. και κέρδη προφόρων πάνω από 16 δις δρχ., ενώ τις προηγούμενες 2 χρονιές είχε 16 δις δρχ. Προκύπτει ότι ο τομέας στον οποίο η ΔΕΛΤΑ καλύπτει το μεγαλύτερο ποσοστό στην αγορά είναι το Γάλα, το οποίο ήταν το πρώτο προϊόν της και στο οποίο εξακολουθεί να είναι πρωτοπόρος και σε σχέση με τις άλλες ανταγωνίστριες εταιρείες. Στην επιτυχία αυτή συνέβαλαν, μεταξύ άλλων, η περαιτέρω επέκταση του δικτύου διανομής του φρέσκου γάλακτος στην Ελλάδα και η επικοινωνιακή καμπάνια που υπογράμμιζε την υψηλή διατροφική αξία του προϊόντος, σε συνδυασμό με ειδικές προωθητικές ενέργειες που έγιναν σε όλα τα σημεία πώλησης στην Ελλάδα. Ακολουθούν τα παγωτά όπου κατέχει ηγετική θέση και αυξάνει την ποικιλία τους συνέχεια με νέα είδη. Το δίκτυο διανομής του παγωτού αποτελείται από 25.000 σημεία πώλησης.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα μερίδια αγοράς της ΔΕΛΤΑ ανά μονάδα προϊόντος.

**Ποσοστό συμμετοχής κάθε προϊόντος της ΔΕΛΤΑ
στο σύνολο των πωλήσεων για τα έτη 1998-1999.**

	1999	1998
Λευκό γάλα	45%	43%
Σοκολατούχο γάλα	40%	35%
Γιαούρτη και επιδόρπια γάλακτος	30%	28%
Χυμοί	20%	18%
Παγωτά	45%	45%

Οι πωλήσεις προωθούνται μέσω αντιπροσώπων επί προμήθεια, μεγάλων πόλεων 9,5% και επαρχίας 19%. Οι αντιπρόσωποι αγοράζουν τα προϊόντα και τα μεταπωλούν στα σημεία πώλησης στα οποία ελέγχονται από το τμήμα πωλήσεων της εταιρείας. Υπάρχει πανελλαδική κάλυψη μέσω supermarkets, περιπτέρων, ψιλικατζδικων και αρτοποιειών³. Συγκεκριμένα, οι πωλήσεις των γαλακτοκομικών προϊόντων αφορούν 60% την Αττική και 40% την υπόλοιπη Ελλάδα. Ο Νομός Αττικής και η Θεσσαλονίκη έχουν το ίδιο δίκτυο, ενώ η επαρχία καλύπτεται από 150 αντιπροσώπους. Οι πελάτες αριθμούν τους 30.000 και το 50% είναι σούπερ μάρκετ.

Η ΔΕΛΤΑ έχει εξοπλίσει τα σημεία πώλησης με ψυγεία βιτρίνες για το γάλα, για χυμούς και για το γιαούρτι. Ακόμα, έχει εξοπλίσει με καταψύξεις για τα παγωτά και ταμπέλες που αναγράφουν το σήμα ΔΕΛΤΑ⁴. Η ΔΕΛΤΑ κάθε χρόνο ανανεώνει τα σημεία πώλησης με νέες καταψύξεις και εξοπλίζει συνέχεια καινούργια σημεία πώλησης.

Η ΔΕΛΤΑ για την καλύτερη προώθηση των πωλήσεων και των προϊόντων, διοργανώνει κάθε χρόνο σημαντικά αθλητικά γεγονότα όπως «Διεθνές Meeting Στίβου – Tsiklitiria 1998-1999-2000» σε συνεργασία με τον Πανελλήνιο γυμνασιακό σύλλογο. Ακόμα, διοργανώνει αγώνες ποδοσφαίρου και μπάσκετ για νέους, όπου συμμετέχουν μεγάλα ονόματα του Ελληνικού Αθλητισμού. Οι διοργανώσεις αυτές διαφημίζονται με την ονομασία MILKO CUP και MILKO BASKET. Μετά το τέλος των διοργανώσεων δίνουν διαφημιστικά μπλουζάκια και αναμνηστικά δώρα με την επωνυμία της ΔΕΛΤΑ.

Το 1998 αποτέλεσε χρονιά σταθμός για τη Γενική Διεύθυνση Τροφίμων (Γ.Δ.Τ.) καθώς όλες οι δραστηριότητές της παρουσίασαν σημαντική αύξηση όγκου, τζίρου και κερδών, ενώ παράλληλα αυξήθηκαν τα μερίδια αγοράς που κατέχει η Εταιρεία. Συγκεκριμένα, οι συνολικές πωλήσεις παρουσίασαν αύξηση κατά 16,5% σε σχέση με το 1997, παρά τη συγκρατημένη τιμολογιακή πολιτική που ακολουθήθηκε, αλλά και παρά

³ Εισαγωγή στο marketing και την έρευνα αγοράς, Γιώργος Τομάρας, Αθήνα 1997.

⁴ Βλ. παραπάνω.

την εθελοντική μείωση της τιμής του φρέσκου γάλακτος, ενέργεια που εντάσσεται στο πλαίσιο της κοινωνικής συνεισφοράς της Εταιρείας. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση πωλήσεων κατά κατηγορία προϊόντος (σε εκ. δρχ.).

Ανάλυση Κύκλου Εργασιών*

Προϊόντα ή υπηρεσίες	1994	1995	1996	1997	1998	1998(%)
Γαλακτοκομικά	42.880	45.155	34.377	37.167	41.987	45,7
Χυμοί	-	-	5.625	4.982	6.419	6,98
Γιαούρτη	-	-	11.601	13.742	17.018	18,52
Παγωτά	15.868	15.408	17.936	18.987	22.130	24,09
Διάφορα	2.467	2.428	2.706	3.794	4.320	4,70
Σύνολο	61.215	62.991	72.245	78.672	91.874	100

Οικονομικά Αποτελέσματα 1998 του Κλάδου Τροφίμων*

A/A	Επωνυμία	Κύκλος Εργασιών 1998 (χιλ. δρχ.)	98/97 (%)	Καθαρά Κέρδη 1998 (χιλ. δρχ.)	98/97 %	Περιθώριο Καθαρού Κέρδους
1.	NESTLE ΕΛΛΑΣ Α.Ε.	98.534.742	38,46	18.487.630	24,61	18,76
2.	ΔΕΛΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.	91.874.146	16,78	4.023.625	9,70	4,38
3.	ΦΑΓΕ Α.Ε.	90.739.288	15,20	3.563.345	30,00	3,93
4.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ Α.Ε.	86.913.886	15,59	-3.611.340	-	-4,16
5.	ΣΟΓΙΑ ΕΛΛΑΣ ΑΒ	69.264.760		204.847		0,30
6.	ΕΛΛΙΣ Α.Ε.	53.603.840	-0,84	8.574.248	14,68	16,00
7.	ΜΕΓΓΑΛ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜ. ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.	38.156.585	11,27	541.618	1,19	1,42
8.	ΜΥΛΟΙ ΣΟΓΙΑΣ ΑΣ	34.970.944	-1,03	494.548	342,59	1,41
9.	ΕΝΩΣΗ ΑΓΡ/ΚΩΝ ΣΥΝ/ΜΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ-ΤΥΡΝΑΒΟΥ-ΑΓΙΑΣ	34.553.393	0,92	-77.249	79,23	-0,22
10.	ΣΗΡΙΓΓΙΑ INTERNATIONAL Α.Ε.	31.499.731	24,11	2.686.596	23,98	8,53
11.	ΘΡΑΚΗ Α.Ε.	30.598.385	9,90	531.044	5,52	1,74
12.	ΔΩΔΩΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΒΙΟΜ. ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΗΠΕΙΡΟΥ Α.Ε.	27.002.126	7,62	1.276.409	100,15	4,73
13.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΠΙΣΚΟΤΩΝ Α.Β.Ε.Ε.	26.356.437	28,86	961.657	-46,00	3,65
14.	ΙΟΝ Α.Ε.	26.320.808	11,54	1.922.812	25,95	7,31
15.	ΕΒΓΑ ΑΒΕΕ	25.183.653	27,24	492.274	10,57	1,95
16.	WARNER LAMBERT Α.Ε. ADAMS CHILCOTT	21.896.308	16,62	505.494	-14,24	2,31
17.	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Ε.Ι. Α.Ε.	20.195.631	18,44	2.069.019	17,79	10,24
18.	TASTY FOODS ΑΒΕΕ	19.649.358	9,95	623.455	-65,57	3,17
19.	JACOBS SUCHARD PAVLIDES Α.Ε.	18.182.465	11,20	1.502.000	-12,12	8,26
20.	ΜΥΛΟΙ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α.Ε.	17.195.456	5,37	287.226	-56,14	1,67

* Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., Αρχείο

3.5. Διαφήμιση

3.5.1. Περιοδικά

Από τα περιοδικά επιλέχθηκαν κυρίως τα ποικίλης ύλης που έχουν μεγάλη αναγνωσιμότητα και κυκλοφορία καθώς και το «παιδιά και νέοι γονείς» στο οποίο θα προσπαθήσουμε να μεταβάλλουμε τη θέση των γονέων απέναντι στο γάλα εβαπορέ, διαφημίζοντας το ΔΕΛΤΑ PLUS. Από τα παρακάτω περιοδικά τα 4 είναι εβδομαδιαία, το ένα δεκαπενθήμερο και το ένα μηνιαίο. Οι καταχωρήσεις θα είναι ολοσέλιδες και τετράχρωμες, ενώ για ακριβή τοποθέτηση γίνεται ειδική συμφωνία με τον κάθε εκδότη, βάση της κατανομής του ενδιαφέροντος της ύλης του κάθε περιοδικού⁵.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ*

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ	ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΤ/ΣΗΣ	ΚΟΣΤΟΣ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ
ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ	1 ΣΕΛΙΔΑ	498.000	48	23.904.000	85.000 Τ.
ΚΑΙ	1 ΣΕΛΙΔΑ	288.000	48	13.824.000	115.000 Τ.
ΕΙΚΟΝΕΣ	1 ΣΕΛΙΔΑ	462.000	48	22.176.000	100.000 Τ.
ΕΝΑ	1 ΣΕΛΙΔΑ	456.000	48	21.888.000	90.000 Τ.
ΓΥΝΑΙΚΑ	1 ΣΕΛΙΔΑ	384.000	24	9.216.000	Κάθε 15 μέρες 80.000 Τ.
ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΓΟΝΕΙΣ	1 ΣΕΛΙΔΑ	288.000	24	3.456.000	Κάθε μήνα 60.000 Τ.
			ΣΥΝΟΛΟ	94.964.000	

* Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. (Διάφορες εκδόσεις)

⁵ Τα στοιχεία είναι της προηγούμενης πενταετίας διότι η ΔΕΛΤΑ έχει δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα στη διαφήμιση της τηλεόρασης.

3.5.2. Ραδιόφωνο

Επιλέχθηκαν οχτώ ραδιοφωνικοί σταθμοί που θα μεταδώσουν τα μηνύματα της ΔΕΛΤΑ για το φρέσκο παστεριωμένο γάλα. Εξετάστηκε επίσης, το γεγονός της υψηλής ακροαματικότητας που παρουσιάζουν οι πρωινές εκπομπές από 8 π.μ. – 14 μ.μ. προσανατολιζόμενοι την εμφάνιση σ' αυτές τις ώρες. Το ραδιοφωνικό μήνυμα είναι διάρκειας 20" και θα βγαίνει μόνο σαν σφήνα στις εκπομπές μεγαλύτερης ακροαματικότητας.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ ΣΦΗΝΕΣ

ΡΑΔΙΟΣΤΑΘΜΟΙ	ΚΟΣΤΟΣ/ΜΟΝΑΔΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΜΦ/ΣΕΩΝ	ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ
SKY 100,4	5.760	720	4.147.200
ANTENNA	5.760	500	2.880.000
ΑΘΗΝΑ 98,4	4.800	400	1.920.000
FLASH 96,1	4.800	500	2.400.000
TOP FM	3.360	720	2.419.000
ERA 1	6.000	400	2.400.000
SUPER FM	3.600	400	1.440.000
KLIK FM	3.600	720	2.592.000
		ΣΥΝΟΛΟ	20.198.400

3.5.3. Τηλεόραση

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΑΝΑ ΚΑΝΑΛΙ

ΑΠΟ 1/11/1999 – 30/6/2000*

Total	Brand	Total Channel	Total Spots	Total (%V) Spots	Total Cost	Total (%V) Cost
Total Total			8031	100	2010196	100
	ΔΕΛΤΑ		8031	100	2010196	100
		ALPHA	1084	13,5	249719	12,42
		ALTER 5	252	3,14	12367	0,62
		ANT1	1956	24,36	721826	35,91
		ET1	702	8,74	36424	1,81
		MEGA	1221	15,2	498864	24,82
		NEW CHANNEL	569	7,09	7004	0,35
		STAR	2247	27,98	483992	24,08

* Πηγή: Media Services S.A.-.

Επιλέχθηκαν οι παραπάνω επτά τηλεοπτικοί σταθμοί, λόγω υψηλής θεαματικότητας του συνόλου του πληθυσμού, τις βραδινές ώρες 8.00 – 11.00. Το μήνυμα είναι διάρκειας 30" και επιλέχτηκε να βγαίνει άλλοτε σαν spot και άλλοτε σαν σφήνα. Οι παραπάνω σταθμοί πετυχαίνουν πανελλαδική κάλυψη με ευνοϊκά αποτελέσματα όσον αφορά το μήνυμα και την επιρροή που θα έχει στο κοινό στόχο.

Τα διαφημιστικά spots θα παρουσιάζονται σε αθλητικούς αγώνες, μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν sponsoring, ενώ για κινηματογραφικές ταινίες και σήριαλ με μεγάλη ακροαματικότητα θα επιλεχθούν οι σφήνες⁶. Βέβαια, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η εμφάνισή μας εξαρτάται από κλήρωση που θα γίνει στο εκάστοτε κανάλι. Έτσι μπορεί το διαφημιστικό μας να παιχθεί μετά το τέλος του αγώνα για το οποίο είχαμε πληρώσει και ενώ οι τηλεθεατές έχουν αλλάξει κανάλι ή έχουν κλείσει την τηλεόραση. Έτσι, εμείς δεν μπορούμε να ξέρουμε εκ των προτέρων την ακριβή στιγμή της μετάδοσης του μηνύματος.

Στους παρακάτω πίνακες αναγράφεται η διαφημιστική εκστρατεία ανά προϊόν και ανά κανάλι και ανά Campaign title σε χιλιάδες δραχμές.

⁶ Διαφήμιση Γιώργος Χ. ΖΩΤΟΣ Θεσσαλονίκη 1992

ΑΝΑ ΠΡΟΪΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑ ΚΑΝΑΛΙ

Total	Brand	Product	Total Channel	Total Spots	Total (%V) Spots	Total Cost	Total (%V) Cost
Total				8031	100	2010196	100
	ΔΕΛΤΑ			8031	100	2010196	100
		Γιαούρτι		773	9,63	341181	16,97
		ALPHA		108	13,97	40391	11,84
		ALTER 5		34	4,4	2230	0,65
		ANT1		196	25,36	112175	32,88
		ET1		100	12,94	2808	0,82
		MEGA		131	16,95	101573	29,77
		STAR		204	26,39	82004	24,04
		Γιαούρτι με φρούτα		278	3,46	106468	5,3
		ALPHA		53	19,06	16216	15,23
		ALTER 5		16	5,76	1095	1,03
		ANT1		86	30,94	46144	43,34
		ET1		5	1,8	156	0,15
		MEGA		75	26,98	30754	28,89
		STAR		43	15,47	12103	11,37
		Διάφορα γαλακτοκομικά		1629	20,28	444603	22,12
		ALPHA		244	14,98	66777	15,02
		ALTER 5		151	9,27	6030	1,36
		ANT1		438	26,89	147464	33,17
		ET1		128	7,86	6796	1,53
		MEGA		203	12,46	103454	23,27
		STAR		465	28,55	114082	25,66
		Εταιρείες, βιομηχανίες		285	3,55	4879	0,24
		ALPHA		33	11,58	192	3,94
		ANT1		35	12,28	280	5,74
		MEGA		10	3,51	64	1,31
		STAR		207	72,63	4343	89,01
		Παγωτά		3328	41,44	573378	28,52
		ALPHA		373	11,21	54058	9,43
		ANT1		719	21,6	209323	36,51
		ET1		267	8,02	14919	2,6
		MEGA		552	16,59	142965	24,93
		NEW CHANNEL		538	16,17	6579	1,15
		STAR		879	26,41	145534	25,38
		Σοκολατούχο γάλα		322	4,01	92039	4,58
		ALPHA		34	10,56	5405	5,87
		ANT1		68	21,12	45383	49,31
		ET1		74	22,98	4218	4,58
		MEGA		34	10,56	13507	14,68
		NEW CHANNEL		31	9,63	425	0,46
		STAR		81	25,16	23101	25,1
		Φρέσκο γάλα		1416	17,63	447648	22,27
		ALPHA		239	16,88	66680	14,9
		ALTER 5		51	3,6	3012	0,67
		ANT1		414	29,24	161057	35,98
		ET1		128	9,04	7527	1,68
		MEGA		216	15,25	106547	23,8
		STAR		368	25,99	102825	22,97

* Πηγή: Media Services S.A

ANA CAMPAIGN TITLE

Total Total	Total» Campaign title	Total Spots	Total (%V) Spots
		8031	100
	ΔΕΛΤΑ/ΑΚΤΙΜΕΛ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	699	8,7
	ΔΕΛΤΑ/ADVANCE ΓΑΛΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ	749	9,33
	ΔΕΛΤΑ/BOSS/DOUBLE CARAMEL ΠΑΓΩΤΟ ΞΥΛΑΚΙ	99	1,23
	ΔΕΛΤΑ/BOSS/DOUBLE CARAMEL ΠΑΓΩΤΟ ΠΥΡΑΥΛΟΣ	68	0,85
	ΔΕΛΤΑ/BOSS/DOUBLE CARAMEL ΠΥΡΑΥΛΟΣ	47	0,59
	ΔΕΛΤΑ/BOSS/DOUBLE ΠΑΓΩΤΟ ΞΥΛΑΚΙ	287	3,57
	ΔΕΛΤΑ/BOSS/DOUBLE ΦΡΑΟΥΛΑ	362	4,51
	ΔΕΛΤΑ/DANETTE ΓΛΥΚΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	930	11,58
	ΔΕΛΤΑ/MAGNUM ΠΑΓΩΤΟ ΠΥΡΑΥΛΟΣ	173	2,15
	ΔΕΛΤΑ/MEGA MAGNUM ΠΥΡΑΥΛΟΣ ΠΑΓΩΤΟ	430	5,35
	ΔΕΛΤΑ/MEGA MAGNUM/COOKIES ΠΥΡΑΥΛΟΣ	134	1,67
	ΔΕΛΤΑ/MEGA MAGNUM/PEANUTS ΠΥΡΑΥΛΟΣ	123	1,53
	ΔΕΛΤΑ/MILKO ΓΑΛΑ ΜΕ ΚΑΚΑΟ	322	4,01
	ΔΕΛΤΑ/NIRVANA ΠΑΓΩΤΟ ΚΥΠΕΛΛΟ	175	2,18
	ΔΕΛΤΑ/NIRVANA/ΒΑΝΙΛΙΑ ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗΣ	154	1,92
	ΔΕΛΤΑ/NIRVANA/ΠΡΑΛΙΝΑ & ΚΡΕΜΑ	308	3,84
	ΔΕΛΤΑ/VITALINE/0% ΓΙΑΟΥΡΤΙ ΜΕ ΦΡΟΥΤΑ	140	1,74
	ΔΕΛΤΑ/VITALINE/2% ΓΙΑΟΥΡΤΙ	464	5,78
	ΔΕΛΤΑ/WONDERLAND ΠΑΓΩΤΑ	380	4,73
	ΔΕΛΤΑ/WONDERLAND/LAKY BOY & GIRL	212	2,64
	ΔΕΛΤΑ/ΑΓΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑΟΥΡΤΙ	309	3,85
	ΔΕΛΤΑ/ΑΓΕΛΛΑΔΑΣ/ΓΙΑΟΥΡΤΙ ΜΕ ΦΡΟΥΤΑ	138	1,72
	ΔΕΛΤΑ/ΑΛΟΜΑ/PARF. CACAO	74	0,92
	ΔΕΛΤΑ/ΑΛΟΜΑ/ΦΡΑΟΥΛΑ-ΒΑΝΙΛΙΑ-ΚΑΚΑΟ	219	2,73
	ΔΕΛΤΑ/ΑΛΟΜΑ/ΦΡΑΟΥΛΑ-ΛΕΜΟΝΙ	83	1,03
	ΔΕΛΤΑ/ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	285	3,55
	ΔΕΛΤΑ/ΦΡΕΣΚΟ ΠΑΣΤΕΡΙΩΜΕΝΟ ΓΑΛΑ	667	8,31

* Πηγή: Media Services S.A

3.6. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ

3.6.1. Ραδιοφωνικό Σποτ

Στο ραδιοφωνικό σποτ προβάλλουμε το γάλα σαν το καλύτερο πρωινό.

Είναι πολυφωνικό.

Fade in: Ξυπνητήρι – φωνές οικογένειας που ξυπνά

A. Άντε παιδιά, το γάλα περιμένει

B. Δεν θέλω γάλα

A. Καλά το ΔΕΛΤΑ θα το πιω εγώ

B. Δώσε και μένα μαμά

Γ. Τελικά εγώ δεν θα προλάβω το ΔΕΛΤΑ στο τραπέζι.

Fade out: ΓΑΛΑ ΔΕΛΤΑ: Η ΦΡΕΣΚΙΑ ΕΓΓΥΗΣΗ ΠΟΥ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΠΡΟΛΑΒΑΙΝΕΙ
ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΑΤΕΛΕΙΩΤΗ ΑΠΟΛΑΥΣΗ

A. φωνή μητέρας

B. φωνές παιδιών

Γ. φωνή μπαμπά

3.6.2. T.V. Σποτ

Δημιουργική πρόταση: βασικός στόχος του είναι η προβολή περισσότερο της εταιρείας κατά πρώτο λόγο και των προϊόντων έπειτα μιας εταιρείας που αγαπά και σέβεται τον καταναλωτή.

Story Board

Μουσική υπόκρουση: 6^η ποιμενική συμφωνία του Μπετόβεν
(η εισαγωγή του κομματιού)

Καρέ 1: Έρημος συνοικιακός δρόμος. Γενικό πλάνο σε μαγαζιά που ανοίγουν και ο γαλακτοπώλης που ανοίγει με άσπρη ποδιά.

Καρέ 2: Σ' άσπρο φορτηγό της εταιρείας zoom στο σήμα. Γενικό πλάνο στο χαρούμενο πρόσωπο των εργατών.

Καρέ 3: Χαρούμενα πρόσωπα παιδιών αρπάζουν μέσα από τα κιβώτια τα γάλατα και τρέχουν.

Καρέ 4: Γενικό πλάνο στο εργοστάσιο, εργάτες ντυμένοι στα άσπρα δείχνουν πως φτιάχνεται το γάλα.

Καρέ 5: Κύριος μεσήλικας εξηγεί στο φακό γιατί η ΔΕΛΤΑ κάνει τον κόσμο ευτυχισμένο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

4.1. Κόστη - Επενδύσεις

Έτος 1997

Στον τομέα του παγωτού το συνολικό επενδυτικό πρόγραμμα για το 1997 ανήλθε σε 1,5 δις δρχ. και για την ολοκλήρωσή του χρειάστηκε 1 δις δρχ. επιπλέον το οποίο επενδύθηκε μέσα στο 1998.

Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει επεμβάσεις για περαιτέρω βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας, τη δημιουργία σύγχρονων αποθηκευτικών χώρων και τη συστηματοποίηση των ελέγχων για την εξασφάλιση των υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών των προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρει η εταιρεία. Το δίκτυο διανομής ενισχύθηκε με 4.000 ακόμα νέα ψυγεία με συνολική επένδυση της τάξεως των 600 εκατ. δρχ.

Ειδικότερα, κατά το 1997 οι επενδύσεις ανήλθαν σε 6,8 δις δρχ. και συνολικά σε 42,5 δις δρχ. για την τετραετία 1994-1997. Η εταιρεία συνέχισε επίσης την πολιτική της υψηλής αυτοχρηματοδότησης των επενδύσεων.

Το κόστος διάθεσης των προϊόντων εκφραζόμενο ως ποσοστό επί των πωλήσεων ανήλθε σε 19,5% έναντι 19,3% της προηγούμενης χρήσεως. Η δαπάνη αυτή συνέχισε να παραμένει υψηλή κυρίως λόγω του έντονου ανταγωνισμού που επικρατεί στον κλάδο.

Το χρηματοοικονομικό κόστος της εταιρείας παρέμεινε σταθερό, παρά το γεγονός ότι οι βραχυπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις εμφάνισαν αύξηση, οι οποία οφείλεται στη χρηματοδότηση των επενδυτικών πλάνων της εταιρείας στις χώρες της Βαλκανικής και της Ανατολικής Ευρώπης, αλλά και στην εξαγορά της τυροκομικής εταιρείας ΒΙΓΛΑ Α.Ε.Β.Ε. με σκοπό την είσοδο της εταιρείας στον κλάδο του τυριού. Η σταθερότητα αυτή του χρηματοοικονομικού κόστους είναι προϊόν της πτώσης των επιτοκίων κατά το μεγαλύτερο μέρος του 1997, καθώς και στη σύναψη δανείου σε ξένο νόμισμα με χαμηλότερα επιτόκια.

Τα γενικά έξοδα ανήλθαν σε 19,6 δις δρχ. έναντι 17,9 δις δρχ. το 1996, δηλαδή σημείωσαν αύξηση 9,5%.

Εντός της χρήσης 1997, πραγματοποιήθηκαν επενδύσεις παγίων ύψους 2,8 δις δρχ. και υπολογίστηκαν αποσβέσεις 9,5 δις δρχ., έναντι 7,6 δις δρχ. στη χρήση 1996, έχουμε δηλαδή μία αύξηση 25%.

4.2. Τιμολόγηση

Ένα από τα δυσκολότερα προβλήματα είναι η τιμολόγηση ενός προϊόντος ώστε να γίνει αποδεκτό από τους καταναλωτές και συγχρόνως να είναι επικερδές από την επιχείρηση. Στην περίπτωση μας οι τιμές διαμορφώνονται σε τέτοια βάση ώστε το γάλα να είναι προσίτο και να μην απομακρύνει τους καταναλωτές από την αγορά του. Βέβαια, πρέπει να ληφθεί υπόψη το κόστος περισυλλογής, μεταφοράς και τελικής παστερίωσης, καθώς και το ποσοστό του λιανοπωλητή που διαθέτει το προϊόν στο κατάστημα. Η επιχείρησή ήδη διαθέτει στην αγορά τη συσκευασία του ενός λίτρου στην τιμή των 370 δρχ., των δύο λίτρων 670 και τη συσκευασία του μισού λίτρου στην τιμή των 230 δρχ. Οι τιμές είναι ανάλογες των ανταγωνιστικών προϊόντων και επηρεάζονται ακόμα από τις γενικότερες ανατιμήσεις που συμβαίνουν κατά καιρούς στην αγορά. Η ΔΕΛΤΑ επίσης, αναγνωρίζει ότι το γάλα είναι προϊόν άμεσης ανάγκης και δεν είναι δυνατό να τιμολογηθεί με πολύ υψηλές τιμές που έκαναν δύσκολη την προσέγγιση του καταναλωτή.

Το 1998 η τιμή του πλήρους φρέσκου γάλακτος ΔΕΛΤΑ σε συσκευασία του ενός λίτρου μειώθηκε κατά 5 δρχ. Η απόφαση αυτή λήφθηκε στα πλαίσια της προσπάθειας του επιχειρηματικού κόσμου να συμβάλλει στη μείωση του πληθωρισμού και να προωθήσει έτσι την ένταξη της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ).

Η ΔΕΛΤΑ το 2000 έκανε κάποιες αυξήσεις στις τιμές του γάλακτος. Οι αυξήσεις των τιμών έγιναν κάτω του ετήσιου μέσου πληθωρισμού. Την παραπάνω αύξηση της τιμής μπορούμε να τη συνδυάσουμε με την αλλαγή του τρόπου ανοίγματος της συσκευασίας του γάλακτος, με την αλλαγή χρώματος στη συσκευασία, ώστε να διαφοροποιήσουμε κατά κάποιο τρόπο το προϊόν μας και να το κάνουμε περισσότερο ελκυστικό και η αύξηση της τιμής να φανεί λογική επακόλουθη για τον καταναλωτή. Στους παρακάτω πίνακες αναγράφονται αναλυτικά οι τιμές του γάλακτος και των γιαουρτιών.

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΙ 1999

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΤΙΜΗ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΠΩΛΗΣΗΣ
ΓΑΛΛΑ ΛΕΥΚΟ	
ΠΑΣΤΕΡΙΩΜΕΝΟ ΠΛΗΡΕΣ	
½ λίτρου	190
1 λίτρου	350
2 λίτρων	685
ΠΑΣΤΕΡΙΩΜΕΝΟ ΗΜΙΑΠΑΧΟ	
½ λίτρου	195
1 λίτρου	360
2 λίτρων	700
ΠΑΣΤΕΡΙΩΜΕΝΟ ΑΠΑΧΟ	
½ λίτρου	195
ΕΙΔΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΓΑΛΑΤΟΣ	
FORME, ΠΑΣΤΕΡΙΩΜΕΝΟ 1% ΛΙΠΑΡΑ	
0,75 λίτρου	300
ΔΕΛΤΑ PLUS	
0,75 λίτρου	315
ΚΡΕΜΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	
¼ λίτρου	685
½ λίτρου	1.230
ΣΟΚΟΛΑΤΟΥΧΑ ΠΟΤΑ	
MILKO	
¼ λίτρου	145
½ λίτρου	280
MILKO SUGARFREE ½ λίτρου	300
ACTION ½ λίτρου	300
MILCAFE	
0,2 λίτρου	200

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑΟΥΡΤΙΩΝ

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΤΙΜΗ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΠΩΛΗΣΗΣ
ΓΙΑΟΥΡΤΙΑ	
COMPLET Στραγγιστό γιαούρτι, 10% λιπαρά	625
COMPLET LIGHT Στραγγιστό γιαούρτι, 5% λιπαρά	610
ΣΤΡΑΓΓΑΤΟ Επιτραπέζιο στραγγιστό γιαούρτι για όλες τις χρήσεις, 7% λιπαρά 400gr σε κιβ.12 τεμ.	425
ΑΓΕΛΑΔΟΣ Lactiva, 4% λιπαρά Συσκευασία 2 τεμ. X 200gr σε κιβ. 8 διπλών συσκευασιών	415
ΑΓΕΛΑΔΟΣ Lactiva, 2% λιπαρά Συσκευασία 2 τεμ. X 200gr σε κιβ. 8 διπλών συσκευασιών	445
Συσκευασία 2 τεμ. X 200gr σε κιβ. 8 διπλών συσκευασιών (ΠΡΟΣΦΟΡΑ -30 ΔΡΧ.)	410
ΑΓΕΛΑΔΟΣ Lactiva, 0% λιπαρά Συσκευασία 2 τεμ. X 200gr σε κιβ. 8 διπλών συσκευασιών	445
ACTIMEL Προϊόν με βάση το γιαούρτι 1,7% λιπαρά Συσκευασία 4 τεμ. X 100ml σε κιβ. 6 τετραπλών συσκευασιών	660
VITALINE Στραγγιστό γιαούρτι, 0% λιπαρά Συσκευασία 2 τεμ. X 150gr σε κιβ. 8 διπλών συσκευασιών	550
KID Γιαούρτι Αγελάδος, 4% λιπαρά 150gr σε κιβ. 20 τεμ.	225

4.3. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Η εξέλιξη του μέσου όρου προσωπικού για την τελευταία πενταετία, σύμφωνα με τα προσαρτήματα των οικονομικών χρήσεων 1994 – 1998, παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ 1994 - 1998					
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	1994	1995	1996	1997	1998
Διοικητικό	994	1.265	1.116	1.141	1.102
Εργατικό	710	590	612	318	313
Συνολικό	1.704	1.855	1.718	1.459	1.415

Σημειωτέον ότι ο μέσος αριθμός απασχολούμενου προσωπικού στη διάρκεια της περιόδου 1/1-31/12/99 είναι 1435 άτομα.

4.4. ΚΕΡΔΗ

Τα μικτά κέρδη της εταιρείας για το έτος 1997 ανήλθαν σε 22,8 δις δρχ. έναντι 21,9 δις δρχ. στη χρήση του 1996, δηλαδή σημείωσαν αύξηση 4,1%.

Το μικτό κέρδος σαν ποσοστό επί των πωλήσεων μειώθηκε σε 28,9% από 30,3% το 1996 και αυτό οφείλεται στο γεγονός της επιβάρυνσης του κόστους παραγωγής από σημαντικά αυξημένες αποσβέσεις σε σχέση με την προηγούμενη χρήση. Τέλος, τα καθαρά κέρδη ανήλθαν στα 6.018.166.158 δις δρχ.

Το 1998 ο Όμιλος παρουσίασε μικτά κέρδη και ανήλθαν σε 26,9 δις δρχ. σημείωσαν μια αύξηση του 18% από τη χρήση του 1997. Το μικτό κέρδος ως ποσοστό επί των πωλήσεων αυξήθηκε σε 29,34% από 28,9% το 1997. Τα καθαρά κέρδη για το 1998 ανήλθαν στα 5.406.716.054 δις δρχ.

Τέλος, το 1999 ο Όμιλος πραγματοποίησε κέρδη 11.960.008.906 δις δρχ. και διανεμήθηκαν ως εξής:

1. Για τακτικό απόθεμα	Δρχ.:	399.000.000	
2. Για μερίσματα που αντιστοιχούν σε μέρισμα 90 δρχ./μετοχή	Δρχ.:	3.653.844.120	
3. Αφορά αποθεματικό άρθρο 101.N148/68	Δρχ.:	6.070.837.577	
4. Αποθεματικό από έσοδα φορολογηθέντα κατά ειδικό τρόπο	Δρχ.:	13.261.897	
5. Αποθεματικό από απαλλαγή της φορολ. Έσοδα	Δρχ.:	23.287.946	
6. Για αμοιβές μελών	Δρχ.:	40.000.000	
7. Υπόλοιπο κερδών εις νέον	Δρχ.:	1.759.777.366	
	Σύνολο	Δρχ.:	11.960.008.906

Η Δέλτα πρώτη σε τζίρο και κέρδη*

Επωνυμία	Κύκλος Εργασιών 1998 (χιλ. δρχ.)	98/97 (%)	Καθαρά Κέρδη 1998 (χιλ. δρχ.)	98/97 %	Περιθώριο Καθαρού Κέρδους (%)
1 ΔΕΛΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.	91.874.146	16,78	4.023.625	9,70	4,38
2. ΦΑΓΕ Α.Ε.	90.739.288	15,20	3.563.345	30,00	3,93
3 ΜΕΓΓΑΛ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.	38.156.585	11,27	541.618	1,19	1,42
4. ΔΩΔΩΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΒΙΟΜ. ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΗΠΕΙΡΟΥ Α.Ε.	27.002.126	7,62	1.276.409	100,15	4,73
5 ΕΒΓΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΒΕΕ	25.183.653	27,24	492.274	10,57	1,95
6. ΤΥΡΑΣ Α.Ε.	9.286.816	27,31	137.908	154,58	1,48
7 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΒΟΡΑΣ	4.656.971	38,86	17.049	-	0,37
8. ΑΛΠΙΝΟ ΑΒΕΕ	4.549.241	5,30	51.720	-29,61	1,14
9 ΗΠΕΙΡΟΣ ΑΒΕΕ	4.002.399	13,95	223.583	-	5,59
10. ΟΛΥΜΠΟΣ ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΛΑΡΙΣΗΣ Α.Ε.	3.615.228	24,44	-316.818	-1150,52	-8,76
11 ΝΕΟΓΑΛ Α.Ε.	3.579.560	11,11	109.665	100,57	3,06
12. ΜΠΙΖΙΟΣ Α.Ε.	3.246.345	-	6.669	-	0,21
13 ΠΙΝΔΟΣ ΑΒΕΕ	3.138.525	17,20	-335.950	-48,93	-10,70
14. ΡΟΔΟΠΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΞΑΝΘΗΣ Α.Ε.	2.262.983	0,60	89.059	-3,41	3,94
15 ΚΡΙ-ΚΡΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΒΕΕ	2.238.670	25,22	321.843	173,69	14,38
16. ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.	2.181.563	7,19	46.210	-55,85	2,12
17 ΔΩΔΩΝΗ ΠΑΓΩΤΑ ΑΒΕΕ	2.136.139	12,93	44.145	43,18	2,07
18. ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΑΒΕΕ	2.032.957	30,48	241.552	100,40	11,88
19 ΜΑΤΗ ΑΦΟΙ Α.Ε.	1.900.322	10,66	120.145	-15,68	6,32
20. ΜΠΑΣΔΡΑΣ ΑΒΕΕ	1.895.137	3,15	56.266	-2,84	2,97
21 ΧΟΥΝΔΡΗΣ ΑΒΕΕ	1.681.373	66,11	-276.206	-213,01	-16,43
22. ΔΕΛΦΟΙ Α.Ε.	1.487.917	35,60	5.759	-65,46	0,39
23 ΒΙΓΛΑ ΑΒΕΕ	1.449.776	-57,17	668.611	-	46,12
24. ΤΑΜΥΝΑ ΑΒΕ (+97)	1.358.224	-	26.743	-	1,97
25 ΕΛ-ΓΑΛ ΕΛ. ΒΙΟΜ. ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΡΗΓΑ Α.Ε.	1.149.371	1,49	59.896	877,89	5,21
26. S.H.M. HELLAS ΑΒΕΕ	1.087.351	54,88	-27.167	61,19	-2,50
27 ΜΠΕΛΛΑΣ ΦΙΛΩΤΑΣ & ΥΙΟΣ Α.Ε.	954.450	16,42	10.596	-86,62	1,11
28. ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΗ ΚΑΡΑΪΤΣΑΣ Α.Ε. «ΑΓΡΑΦΑ»	726.133	52,20	85.823	-	11,82
29 ΤΑΓΑΡΗΣ Η. ΑΒΕΕ	636.275	39,83	22.798	202,08	3,58
30. ΞΥΛΟΥΡΗΣ ΑΒΕΕ	612.644	82,88	-111.745	-40,87	-18,24
31 ΣΕΡΡΑΪΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.	605.881	18,65	66	-	0,01
32. ΛΑΚΩΝΙΚΗ ΒΙΟΜ. ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΚΥΡΙΑΖΑΚΟΣ ΑΒΕ	453.689	5,66	6.164	-70,57	1,36
33 ΚΟΥΡΕΛΛΑΣ Α.Ε.	446.279	24,85	909	-3,61	0,20
34. ΠΑΓΩΤΑ ALFA Α.Ε.	390.543	12,60	21.663	406,26	5,55
35 ΙΓΚΛΟΥ Α.Ε.	375.635	-2,47	3.367	-90,23	0,90

* Πηγή: Media Services S.A.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΛΤΑ – ΦΑΓΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΝΟ⁸

Η εταιρεία ΔΕΛΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. συνεκτιμώντας το Εθνικό αλλά και το κλαδικό συμφέρον στήριξης και συνεχούς βελτίωσης της Ελληνικής Κτηνοτροφίας και της Ελληνικής Γαλακτοπαραγωγής, αλλά και με επιχειρηματικό κριτήριο, αποφάσισε την από κοινού με την εταιρεία ΦΑΓΕ Α.Ε. υποβολή προσφοράς για την εξαγορά του ενεργητικού της υπό εκκαθάριση Γαλακτοβιομηχανίας ΑΓΝΟ.

Σκοπός θα είναι η εξασφάλιση της βιωσιμότητας των γαλακτοπαραγωγών της ΑΓΝΟ και η συνέχιση της λειτουργίας και της απασχόλησης στην ΑΓΝΟ μέσω δημιουργίας άλλης αυτοτελούς Ανώνυμης Εταιρείας, που θα εξασφαλίσει μακροπρόθεσμη και σταθερή ανάπτυξη για την ελληνική κτηνοτροφία και μεγαλύτερο έλεγχο αγοράς από τις δύο εταιρείες. Η απόφαση αυτή εκφράζει την κοινή εκτίμηση των δύο κύριων ανταγωνιστών του κλάδου των Γαλακτοκομικών Προϊόντων στη χώρα μας όσον αφορά:

- ♦ Την αναγκαιότητα αναδιάρθρωσης των συνθηκών παραγωγής και τη συνεχή ανάπτυξη της ποιότητας του παραγόμενου γάλακτος στη χώρα μας, ώστε να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής γαλακτοπαραγωγής. Η αναγκαιότητα αυτή επιβάλλεται από τις νέες διαμορφούμενες συνθήκες ισχυρού διεθνούς ανταγωνισμού, καθώς και τις ευκαιρίες δραστηριοποίησης των ελληνικών εταιρειών πέρα από τα σύνορα.
- ♦ Την υποχρέωση διασφάλισης της παραμονής ενός σημαντικού τμήματος της ελληνικής γαλακτοπαραγωγής σε ελληνικά χέρια, πολύ περισσότερο εφόσον οι ήδη παραγόμενες ποσότητες αγελαδινού γάλακτος δεν επαρκούν για την κάλυψη του συνόλου των αναγκών των Ελληνικών Γαλακτοβιομηχανιών για εγχώρια κατανάλωση και εξαγωγική δραστηριότητα.
- ♦ Την αντίληψη ότι ανεξάρτητα από τον ανταγωνισμό στην αγορά στον τομέα της πρώτης ύλης τα συμφέροντα πρέπει να είναι κοινά γιατί δεν είναι εταιρικά αλλά ελληνικά.

Τέλος, με αυτή την απόφαση να συνεισφέρει ουσιαστικά στην ευρύτερη προσπάθεια αναδιάρθρωσης και ισχυροποίησης της Εθνικής Οικονομίας στην μετά ΟΝΕ εποχή.

⁸ Οικονομικός Ταχυδρόμος, Τεύχος Απρίλιος 2000. Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την ίδρυση της εταιρείας Συμμετοχών και την απόσχιση των δύο βασικών κλάδων, δημιουργείται μία νέα εταιρεία, η οποία θα έχει την άνεση, την ταχύτητα, την ευελιξία, να κινηθεί σε νέες δουλειές, να εκμεταλλευτεί τις επιχειρηματικές ευκαιρίες που παρουσιάζονται, να σχεδιάσει και να πρωτοτυπήσει, να συνάψει στρατηγικές συμμαχίες, να προχωρήσει σε σημαντικές εξαγορές και συγχωνεύσεις. Πρόκειται δηλαδή, όχι απλώς για μια αναδιοργάνωση του Ομίλου ΔΕΛΤΑ, αλλά για την ίδρυση ενός σχήματος με νέες δυνατότητες και προοπτικές.

Οι βασικοί παράγοντες της μέχρι σήμερα επιτυχίας της εταιρείας δεν αλλάζουν. Θα συνεχιστεί η βελτίωση της ποιότητας, η επέκταση της γκάμας των προϊόντων, η αύξηση και καλυτέρευση της παραγωγικής βάσης και παράλληλα, της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, καθώς και της εξάπλωσης, εντός και εκτός Ελλάδας, σε αγορές όπου η Εταιρεία κατέχει ή μπορεί να δημιουργήσει συγκριτικά πλεονεκτήματα και να πετύχει γρήγορα αποτελέσματα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΣΚΟΠΟΣ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Καταστατικού της ΔΕΛΤΑ Α.Ε., σκοπός της είναι:

α) Η βιομηχανική επεξεργασία και εμπορία γάλακτος, των παραγωγών, συναφών ή και παρεμφερών ειδών αυτού

β) Η παραγωγή και εμπορία παγωτών, χυμών φρούτων, καθώς και κάθε είδους τροφίμων και ποτών.

γ) Η εισαγωγή, εξαγωγή και αντιπροσώπευση οίκων εσωτερικού και εξωτερικού που παράγουν ή εμπορεύονται τα παραπάνω αναφερόμενα παρεμφερή ή μη είδη.

δ) Κτηνοτροφικές δραστηριότητες κάθε είδους, εκτροφής, παραγωγή και εμπορία ζώων και ιδίως αγελάδων και αιγοπροβάτων καθώς και η πρωτογενής παραγωγή, εκμετάλλευση και διάθεση γάλακτος.

ε) Η ίδρυση ή και η συμμετοχή σε υφιστάμενες ή ιδρυθησόμενες οποιασδήποτε μορφής εταιρείες εσωτερικού ή εξωτερικού που επιδιώκουν τους αυτούς ή μη σκοπούς.

Σημαντικοί σταθμοί στην εξέλιξη της ΔΕΛΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε. είναι οι εξής:

1952: Ίδρυση της οικογενειακής επιχείρησης από τον Αριστείδη Δασκαλόπουλο σαν ένα εργαστήριο παραγωγής γιαούρτης και διάθεσης γάλακτος.

1965: Δημιουργία εργοστασίου γάλακτος.

1968: Ίδρυση της ΔΕΛΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΣ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε. (ΔΕΛΤΑ Α.Ε.) με τη σημερινή της νομική μορφή στις 31^η Δεκεμβρίου 1968.

1978–89: Η ΔΕΛΤΑ κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς γάλακτος, πρωταγωνιστική θέση στην παραγωγή και πώληση παγωτών, καθώς και δυναμική είσοδο στην αγορά χυμών.

1990: Είσοδος στο Χ.Α.Α. (Δημόσια εγγραφή για 15 δις δρχ.)

1992: Διείσδυση σε καινούργιες αγορές (Βαλκάνια)

1998-1994: Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. Συνεργασία με την DANONE Γαλλίας αποκτώντας το 20% των μετοχών της ΔΕΛΤΑ.

1994: Απόκτηση της ηγέτιδας εταιρείας κατεψυγμένων τροφίμων, της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. (Μπάρμπα Στάθης). Εγκαινίαση της υπερσύγχρονης

αυτοματοποιημένης μονάδος γιαούρτης με ειδική μονάδα έρευνας και ανάπτυξης, επένδυσης της τάξης των 18 δις δρχ.

- 1995:** Ολοκλήρωση ενός δεκαετούς επενδυτικού προγράμματος εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης συνολικής αξίας άνω των 300 εκ. δολαρίων που περιλαμβάνει ένα υπερασύγχρονο εργοστάσιο παραγωγής γάλακτος, πλήρως αυτοματοποιημένα.
- 1996:** Διεθνοποίηση της ΔΕΛΤΑ και αυξημένη παρουσία στα Βαλκάνια, με τη δημιουργία μιας δεύτερης ΔΕΛΤΑ εκτός Ελλάδος. Είσοδος στην αγορά τύρου με την απόκτηση της ΒΙΓΛΑ Α.Ε.Β.Ε. Εγκαταστάσεις παραγωγής τύρου. Επίσης, εξαγορά του 73% της VITALACT Α.Ο. της μεγαλύτερης Βουλγαρικής βιομηχανίας γάλακτος.
- 1997-1998:** Ολοκλήρωση επενδυτικού σχεδίου στη Ρουμανία, Σερβία και Βουλγαρία αξίας 60 εκ. δολαρίων με 3 παραγωγικά εργοστάσια και 40.000 σημεία πώλησης. Επίσης, η ΔΕΛΤΑ – DANONE λανσάρισε τα προϊόντα της νέας γενιάς.
- 1999:** Απόκτηση του 15% των δραστηριοτήτων της CHIPITA στην Πολωνία, Ρουμανία και Βουλγαρία (παραγωγή κρουασάν). Απόκτηση του 25% της εταιρείας ΠΑΓΩΤΑ ΔΩΔΩΝΗ Α.Β.Ε.Ε. και του 52% της εταιρείας ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΣΦΟΛΙΑΤΑ Α.Ε. μέσω της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. (Μπάρμπα Στάθης, Λανσάρισμα από τη ΔΕΛΤΑ ενός καινούργιου γάλακτος για παιδιά ηλικίας 1-5 χρόνων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ HACCP ΣΤΗ ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Κάθε γαλακτοβιομηχανία, όπως άλλωστε και κάθε βιομηχανία τροφίμων, πρέπει να έχει ως στόχο την εξασφάλιση της παραγωγής ασφαλών προϊόντων. Ο πιο καθοριστικός παράγοντας για την παραγωγή γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων ασφαλών για τον καταναλωτή και σύμφωνων με τη νομοθεσία είναι η καθαριότητα, όπως η εφαρμογή της Οδηγίας Υγιεινής (93/43) και το HACCP. Το σύστημα Ανάλυσης Επικινδυνότητας στα Κρίσιμα Σημεία Ελέγχου – HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point) – είναι ένα σημαντικό εργαλείο, το οποίο βοηθά στην εκπλήρωση του στόχου της ασφάλειας. Αποτελεί μία συστηματική προσέγγιση στην αναγνώριση των κινδύνων της παραγωγικής διαδικασίας, την εκτίμηση και τελικά τον έλεγχο αυτών.

Το HACCP αναγνωρίζει τους πιθανούς κινδύνους – μικροβιολογικούς, χημικούς, φυσικούς, που μπορεί να σχετίζονται με το γάλα ή τα προϊόντα του σε όλα τα στάδια της παραγωγής (από τη συλλογή και τη μεταφορά της πρώτης ύλης μέχρι τη διανομή και χρήση των προϊόντων από τους καταναλωτές) και ελαχιστοποιεί την πιθανότητα εμφάνισης προβλημάτων ασφάλειας για τα προϊόντα.

Τόσο για την πρώτη ύλη όσο και κατά τα διάφορα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας υπάρχουν κίνδυνοι, λαμβάνονται προληπτικά μέτρα και γίνονται έλεγχοι, που αφορούν στην ασφάλεια του προϊόντος.

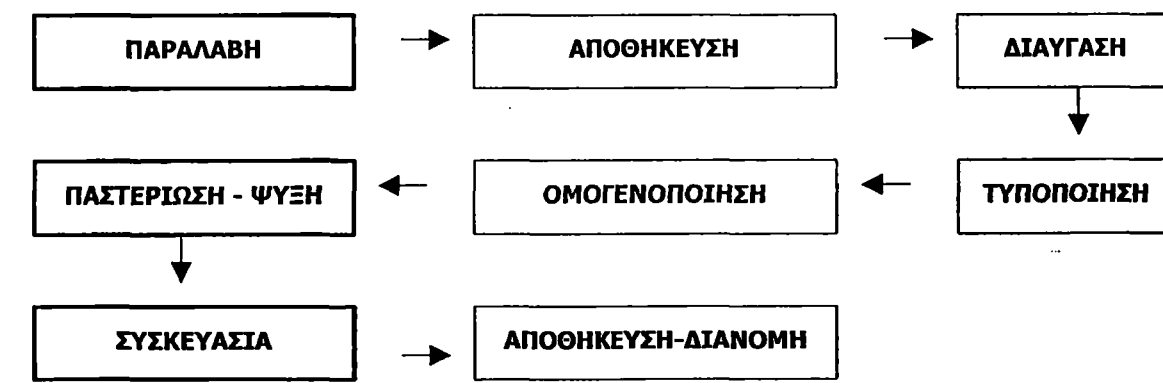
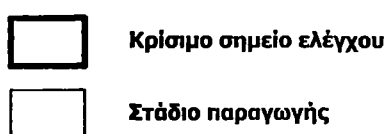
Περιγραφή προϊόντος: Το φρέσκο παστεριωμένο γάλα καταναλώνεται ως έχει συνήθως ή με ελαφριά θέρμανση, το οποίο δεν μπορεί να εγγυηθεί την καταστροφή των μικροοργανισμών. Κατά συνέπεια, αυτό πρέπει να διατηρείται σε ψύξη για όσο χρονικό διάστημα καθορίζεται από τη διάρκεια ζωής του και πριν την κατανάλωσή του δεν πρέπει να διατηρείται σε θερμοκρασία δωματίου για περισσότερο χρονικό διάστημα από το απολύτως απαραίτητο. Οι μικροοργανισμοί που μπορεί ήδη να υπάρχουν στο γάλα, να έχουν επιζήσει δηλαδή μετά την παστερίωση, μπορούν να αλλοιώσουν το προϊόν ή να το καταστήσουν επικίνδυνο για την υγεία του καταναλωτή. Η ετικέτα πρέπει να καθορίζει το σωστό τρόπο μεταχείρισης του προϊόντος, προκειμένου αυτό να διατηρήσει την ποιότητά του και να είναι ασφαλές για τον καταναλωτή.

ΤΑ ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ^{9, 10}

Η πρώτη ύλη στα βουστάσια και τους σταθμούς συγκέντρωσης: Η πρώτη ύλη του γάλακτος εμπεριέχει μικροβιολογικούς (βακτήρια), χημικούς κινδύνους (αντιβιοτικά, αντισηπτικά, παρασιτοκτόνα κ.λ.π.) και φυσικούς κινδύνους (ξένα σώματα). Οι κύριες πηγές μόλυνσης του γάλακτος στα βουστάσια προέρχονται από τους μαστούς των ζώων, πράγμα που οδηγεί στη χορήγηση αντιβιοτικών ουσιών, από τον εξοπλισμό που χρησιμοποιείται (αμελκτικές μηχανές, εγκαταστάσεις, δεξαμενές αποθήκευσης), από το νερό που χρησιμοποιείται για τον καθαρισμό και από άλλες επιβλαβείς ουσίες, όπως αντισηπτικά, παρασιτοκτόνα, βαρέα μέταλλα και ραδιενεργά στοιχεία. Μέτρα, τα οποία μπορούν να ληφθούν πριν από την άμελη είναι το πλύσιμο των μαστών και των θηλών των ζώων, ο καθαρισμός του χρησιμοποιούμενου εξοπλισμού στο βουστάσιο και η διήθηση. Έλεγχοι πρέπει να γίνονται για την καθαρότητα και τη στεριότητα των φίλτρων (σύστημα CIP) και για τη θερμοκρασία έκθεσης αυτών και για την καθαριότητα των δεξαμενών αποθήκευσης.

Στους σταθμούς συγκέντρωσης γίνεται θέρισμα (63-65° C για 15sec) με σκοπό τη μείωση του αριθμού των βακτηρίων και κατάλληλη φυγοκέντρηση (Bactofugation) με σκοπό την απομάκρυνση προσμίξεων, αλλά και μέρους των μικροοργανισμών. Πρέπει να γίνεται έλεγχος παρουσίας αντιβιοτικών και μέτρηση της Ολικής Μικροβιακής Χλωρίδας (ΟΜΧ).

Διάγραμμα ροής παραγωγής φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος

⁹ Οξυγαλακτικές καλλιέργειες στη βιομηχανία γάλακτος Εθνική Επιτροπή γάλακτος, Εκδόσεις Α.Τ.Ε. 1998.

¹⁰ Υγιεινή γαλακτοβιομηχανιών Γ. Τζανετάκης, Α.Τ.Ε. 1995

Παραλαβή ακατέργαστου (νωπού) γάλακτος στο εργοστάσιο: Το ακατέργαστο γάλα μπορεί να είναι μολυσμένο με παθογόνους μικροοργανισμούς, όπως *Brucella*, *Campylobacter*, *Salmonella*, *Listeria monocytogenes* και *Mycobacterium bovis*, καθώς και με ψυχρόφιλους μικροοργανισμούς αλλοίωσης, όπως *Pseudomonas*. Επίσης, το γάλα μπορεί να είναι μολυσμένο με υπολείμματα φαρμάκων, όπως αντιβιοτικά. Η μεταφορά του γάλακτος από τους σταθμούς συλλογής προς το εργοστάσιο πρέπει να γίνεται υπό ψύξη με ισόθερμα βυτία μεταφοράς. Σε όλη τη διάρκεια της μεταφοράς, από τον τόπο της παραγωγής μέχρι τη γαλακτοβιομηχανία πρέπει να αποτρέπεται η μόλυνση του γάλακτος και να διατηρείται η θερμοκρασία αυτού στους 7°C (ή σε χαμηλότερη). Το στάδιο της παραλαβής και ελέγχου του ακατέργαστου γάλακτος αποτελεί κρίσιμο σημείο ελέγχου, επειδή το γάλα μπορεί να εκτίθεται σε μεγάλους χρόνους μεταφοράς και σε θερμοκρασιακές διακυμάνσεις, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε ανάπτυξη μικροοργανισμών και σε παραγωγή μικροβιακών τοξινών, οι οποίες δε θα είναι δυνατό να καταστραφούν στα μετέπειτα στάδια της παστερίωσης.

Ο έλεγχος των κινδύνων μπορεί να γίνει με εφαρμογή σωστών συνθηκών υγιεινής κατά τη συλλογή του γάλακτος, με σωστό καθαρισμό και απολύμανση των δεξαμενών/βυτίων μεταφοράς του γάλακτος (σύστημα CIP, προγραμματισμός χρόνου, θερμοκρασίας και συγκέντρωσης του καθαριστικού) και επιθεώρηση της αποτελεσματικότητας των διεργασιών απολύμανσης και καθαρισμού και με έλεγχο της θερμοκρασίας του γάλακτος κατά τη μεταφορά (επιθεώρηση αρχείων που σχετίζονται με τις συνθήκες θερμοκρασίας και χρόνου, από το στάδιο της συλλογής του γάλακτος στα βουστάσια μέχρι την τελική μεταφορά αυτού στη γαλακτοβιομηχανία). Έλεγχοι που πρέπει να γίνονται στο γάλα είναι για Ολική Μικροβιακή Χλωρίδα (ΟΜΧ), για σαλμονέλα, για υπολείμματα αντιβιοτικών, για μόλυνση με βαρέα και ραδιενεργά στοιχεία.

Αποθήκευση πρώτης ύλης: Το γάλα πρέπει να φυλάσσεται μέσα σε μονωμένες ψυχόμενες (2-3°C) δεξαμενές, έως ότου εισέλθει στη διαδικασία της επεξεργασίας, προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί η ανάπτυξη ψυχρόφιλων βακτηρίων. Οι έλεγχοι που πρέπει να γίνονται κατά την αποθήκευση του γάλακτος στα σιλό έχουν σχέση με τη σωστή ρύθμιση και τη διατήρηση της θερμοκρασίας μέσα σε αυτά, ενώ πρωτεύουσας σημασίας είναι η διατήρηση της καθαριότητας μέσω συστήματος CIP, του οποίου η αποτελεσματικότητα πρέπει να ελέγχεται.

Διαύγαση: Η διαύγαση (με διήθηση ή φυγοκέντρηση) χρησιμοποιείται για την απομάκρυνση ξένων ή και ενδεχόμενα επιβλαβών ουσιών, κυρίως λευκοκυττάρων,

μεγάλων βακτηρίων και σωματικών κυττάρων. Η θερμοκρασία (-40°C) μπορεί να επιτρέψει την ανάπτυξη μεσόφιλων μικροοργανισμών. Παρ' όλα αυτά, εάν τα μηχανήματα καθαρίζονται συχνά, δεν αναπτύσσονται σημαντικοί κίνδυνοι για την υγεία του καταναλωτή, αφού το γάλα θα παστεριωθεί. Οι πιθανοί κίνδυνοι σχετίζονται με την ανάπτυξη τοξικών μεταβολιτών, όπως η εντεροτοξίνη του *Staphylococcus aureus*. Η επικινδυνότητα μπορεί να μειωθεί με συχνή απομάκρυνση και απόρριψη της ιλύος, καθώς και με καθαρισμό των μηχανημάτων κάθε τρεις έως έξι ώρες. Οι έλεγχοι οι οποίοι πρέπει να γίνονται κατά τη διάρκεια της διαύγασης αφορούν εκτός από τον επιτυγχανόμενο βαθμό διαύγασης και τη λειτουργία του μηχανήματος.

Τυποποίηση (σταθεροποίηση της σύστασης): Η συγκέντρωση των λιπαρών τυποποιείται με προσθήκη φρέσκου αποβουτυρωμένου γάλακτος στο ακατέργαστο γάλα, το οποίο βρίσκεται στη δεξαμενή τυποποίησης σε θερμοκρασία κάτω των 7°C . Η διαδικασία αυτή γίνεται πριν το στάδιο της παστερίωσης, προκειμένου να αποφεύγεται η αλληλομόλυνση μεταξύ παστεριωμένου και ακατέργαστου γάλακτος. Ο χρόνος παραγωγής και ο έλεγχος της θερμοκρασίας έχουν ιδιαίτερη σημασία στην αποφυγή της ανάπτυξης μεσόφιλων βακτηρίων και της παραγωγής θερμοάντοχων ενζύμων από ψυχρόφιλους μικροοργανισμούς.

Σημαντικός είναι, επίσης, ο έλεγχος του συστήματος επί τόπου καθαρισμού (CIP). Το σύστημα CIP πρέπει να ελέγχεται συστηματικά για την παρουσία υπολειμμάτων. Για την επαλήθευση της αποτελεσματικότητας των διεργασιών καθαρισμού μπορούν να πραγματοποιούνται μικροβιολογικές αναλύσεις και έλεγχος των μηχανημάτων. Το ίδιο σύστημα CIP, όσο και οι αναλύσεις για την αποτελεσματικότητα αυτού, εφαρμόζονται σε πολλά από τα στάδια παραγωγής που ακολουθούν.

Ομογενοποίηση: Η διεργασία αυτή είναι απαραίτητη, προκειμένου να επιτευχθεί το σωστό σχήμα και η κατάλληλη διασπορά των λιποσφαιρίων του συμπυκνωμένου γάλακτος. Πραγματοποιείται σε θερμοκρασία που δεν επιτρέπει την ανάπτυξη μεσόφιλων μικροοργανισμών. Για την αποφυγή της ανάπτυξης θερμόφιλων μικροοργανισμών, το γάλα πρέπει να προθερμαίνεται στους 70°C . Ο ομογενοποιητής πρέπει να καθαρίζεται και να απολυμαίνεται μετά τη χρήση, γιατί σε αντίθετη περίπτωση, είναι πιθανή η ανάπτυξη μεσόφιλων μικροοργανισμών στα υγρά υπολείμματα.

Παστερίωση και ψύξη: Η διεργασία της παστερίωσης (συνδυασμός θερμοκρασίας και χρόνου) εξασφαλίζει την καταστροφή των βλαστικών μορφών των παθογόνων βακτηρίων. Έτσι, το στάδιο αυτό αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό κρίσιμο σημείο ελέγχου, ενώ πιθανή απώλεια ελέγχου επηρεάζει την ασφάλεια του προϊόντος.

Η διεργασία της παστερίωσης δεν μπορεί, όμως να καταστρέψει και να εξαλείψει όλες τις μικροβιακές τοξίνες, τα βακτηριακά σπόρια και πολλά υπολείμματα χημικών ή φυσικών ουσιών, όπως τα αντιβιοτικά και τα μέταλλα. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η ύπαρξη ενός τουλάχιστον κρίσιμου σημείου ελέγχου, πριν από αυτό της παστερίωσης (π.χ. παραλαβή πρώτης ύλης).

Η αποτελεσματικότητα της παστερίωσης ελέγχεται μέσω δύο αντιδράσεων:

α) την αντίδραση της φωσφατάσης, που πρέπει να είναι αρνητική, οπότε είναι σίγουρο πως η διεργασία έχει υπερβεί τους 60°C και

β) την αντίδραση της υπεροξειδάσης, που πρέπει να είναι θετική, γεγονός που εξασφαλίζει ότι δεν έγινε υπέρβαση του ορίου των 80°C.

Ο έλεγχος της παστερίωσης γίνεται με τη χρήση σωστά σχεδιασμένων, εγκατεστημένων, διατηρημένων και ελεγμένων μηχανημάτων παστερίωσης, τα οποία είναι κατάλληλα για το είδος της παστερίωσης που εφαρμόζεται (π.χ. HTST). Υπάρχουν πολλοί τύποι παστεριωτήρων. Οι παστεριωτήρες στιγμιαίας παστερίωσης (HTST) αποτελούνται από έναν εναλλάκτη θερμότητας με πλάκες και στροβιλώδη ροή. Συνήθως έχουν ένα τμήμα προθέρμανσης του γάλακτος στους 50-60°C πριν την παστερίωση και ένα τμήμα ψύξης στους 4-6°C μετά την παστερίωση. Η σωστή λειτουργία τους εξαρτάται από τη χρήση ατμού της κατάλληλης πίεσης, τον έλεγχο της ροής του γάλακτος (συνήθως καθορίζεται με ρυθμιστή πίεσης), τον έλεγχο του ιξώδους του προϊόντος και την απουσία ρύπανσης των πλακών ή των σωλήνων. Στους περισσότερους παστεριωτήρες υπάρχει τουλάχιστον ένα όργανο καταγραφής της θερμοκρασίας τοποθετημένο αμέσως μετά από το τμήμα της παστερίωσης. Το όργανο αυτό παρακολουθεί τη θερμοκρασία του γάλακτος και συνδέεται με καταγραφικό μηχάνημα, στο οποίο καταγράφονται και αποθηκεύονται οι θερμοκρασίες που επιτυγχάνονται κατά την παστερίωση.

Στα περισσότερα συστήματα υπάρχει μία διαχωριστική βαλβίδα ροής (flow diversion valve), τοποθετημένη αμέσως μετά από το όργανο καταγραφής της θερμοκρασίας. Η βαλβίδα αυτή ενεργοποιείται στην περίπτωση που η θερμοκρασία της παστερίωσης κατέλθει κάτω από το κρίσιμο όριο. Είναι σημαντική η σωστή τοποθέτηση και λειτουργία της βαλβίδας αυτής, προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι όλη η ποσότητα γάλακτος που δεν έχει υποστεί την κατάλληλη διεργασία παστερίωσης θα διαχωριστεί και θα τοποθετηθεί σε ενδεδειγμένη δεξαμενή, από όπου μπορεί να επιστρέψει πάλι στον παστεριωτήρα. Οι περισσότερες εγκαταστάσεις είναι εφοδιασμένες με ηχητικά ή οπτικά συστήματα προειδοποίησης, τα οποία τίθενται σε λειτουργία, όταν λειτουργήσει η διαχωριστική βαλβίδα.

Ο χρόνος, κατά τον οποίο το γάλα θερμαίνεται στην κατάλληλη θερμοκρασία, είναι εξίσου κρίσιμος για την ασφάλεια της διεργασίας και εξαρτάται από τη θερμοκρασία της παστερίωσης. Στην πράξη, το μήκος των σωλήνων στο τμήμα της παστερίωσης πρέπει να είναι διπλάσιο, από αυτό που απαιτείται για την επίτευξη του καθορισμένου χρόνου παστερίωσης. Κατά την εγκατάσταση των σωλήνων πρέπει να μετράται ο πραγματικός χρόνος παραμονής του γάλακτος στο τμήμα της παστερίωσης.

Οι μονάδες και τα μηχανήματα της παστερίωσης πρέπει να καθορίζονται σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα, με τη χρήση των κατάλληλων απολυμαντικών. Οι υποδείξεις των προμηθευτών των μηχανημάτων πρέπει να ακολουθούνται αυστηρά για την απολύμανση και την αποστείρωση της μονάδας, προκειμένου να αποφεύγεται η επαναμόρφωση του προϊόντος κατά την ψύξη.

Όλα τα αρχεία και τα διαγράμματα θερμοκρασιών πρέπει να επιθεωρούνται καθημερινά. Για κάθε παρτίδα προϊόντος, η θερμοκρασία που έχει καταγραφεί στο Διάγραμμα Ελέγχου (Control Chart) πρέπει να αντιστοιχεί με τη θερμοκρασία του μηχανήματος μέτρησης. Για το λόγο αυτό απαιτείται σωστή βαθμονόμηση του μηχανήματος και έλεγχος αυτής κατά το στάδιο της επαλήθευσης. Επίσης, πρέπει να γίνονται έλεγχοι στο ρυθμό ροής του γάλακτος, στη λειτουργία της διαχωριστικής βαλβίδας και στην καθαριότητα των μηχανημάτων.

Το γάλα μετά τη θέρμανσή του ψύχεται, ώστε να φτάσει στην τελική θερμοκρασία διατήρησής του (0-4°C).

Συσκευασία: Η συσκευασία του γάλακτος γίνεται ασηπτικά σε ειδικές χάρτινες συσκευασίες από σύνθετο υλικό (φύλλο πλαστικό-φύλλο χαρτόνι-φύλλο πλαστικό). Το υλικό συσκευασίας αποστειρώνεται με το σύστημα Deep-bath ή με σύστημα διαβροχής με H₂O₂ και στέγνωμα και πραγματοποιείται μορφοποίηση αυτού. Το γάλα τοποθετείται στις ημιτελείς συσκευασίες και στη συνέχεια αυτές οδηγούνται για τις τελικές διπλώσεις και το τελικό σφράγισμα. Προκειμένου να επιτευχθεί η ασηπτική πλήρωση των αποστειρωμένων συσκευασιών, τα διάφορα τμήματα της γεμιστικής και συσκευαστικής μηχανής πρέπει να αποστειρωθούν. Οι σύγχρονες εγκαταστάσεις είναι εφοδιασμένες με σύστημα επιτόπιου καθαρισμού CIP, τόσο για τις εξωτερικές, όσο και για τις εσωτερικές επιφάνειες, προσφέροντας με αυτό τον τρόπο σιγουριά για το αποτέλεσμα της διαδικασίας πλήρωσης και συσκευασίας.

Αν και τέτοιες εγκαταστάσεις είναι πλήρως αυτοματοποιημένες, ωστόσο πρέπει να γίνεται μια σειρά ελέγχων, ώστε κάθε στιγμή να υπάρχει σχετική βεβαιότητα ότι το προϊόν είναι στην καλύτερη δυνατή κατάσταση. Έτσι, πρέπει να ελέγχεται η θερμοκρασία και η πίεση του αέρα αποστείρωσης, η στάθμη του γάλακτος μέσα στη

συσκευασία, η θερμοκρασία του H₂O₂, ο χρόνος και η θερμοκρασία αποστείρωσης και η λειτουργία των διατάξεων, που θα σταματήσουν την παραγωγή σε περίπτωση που συμβεί κάποιο σφάλμα.

Αποθήκευση έτοιμου προϊόντος: Το συσκευασμένο γάλα τοποθετείται σε τελάρα και αυτά σε παλέτες. Οι παλέτες με τη βοήθεια μηχανημάτων ή μέσω ειδικών τροχιών οδηγούνται στο ψυγείο που έχει θερμοκρασία 3-7°C. Στις σύγχρονες βιομηχανίες υπάρχουν πολυόροφοι ψυχόμενοι χώροι, στους οποίους τα μηχανήματα που τοποθετούν το γάλα, αλλά και τα άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα στο ψυγείο, ελέγχονται από ηλεκτρονικούς υπολογιστές, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι το προϊόν που εισήλθε πρώτο στην αποθήκη θα απομακρυνθεί πρώτο, FIFO (First in First Out).

Διανομή: Η διανομή είναι σημαντικό στάδιο για την ασφάλεια του προϊόντος. Πρέπει να γίνεται υπό ψύξη με αυτοκίνητα – ψυγεία. Πρέπει να γίνονται έλεγχοι στο ψυκτικό κύκλωμα των οχημάτων και έλεγχοι της καθαριότητας αυτών, καθώς και της διατήρησης της θερμοκρασίας.

Πολλές διαφορετικές αιτίες μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα και αλλοιώσεις στο φρέσκο παστεριωμένο γάλα. Παρ' όλο που ο προσδιορισμός της διάρκειας ζωής του προϊόντος γίνεται με βάση τις αλλοιώσεις των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών, θεωρείται ότι το γάλα παύει να είναι κατάλληλο για κατανάλωση όταν ο μικροβιακής πληθυσμός είναι περίπου 1×10^6 afu/ml.

Για τον προσδιορισμό της διάρκειας ζωής του γάλακτος υπάρχουν και μαθηματικά μοντέλα και μάλιστα σε διαφορετικές θερμοκρασίες αποθήκευσης.

Δειγματοληψίες: Σε όλη την πορεία που ακολουθεί το γάλα από τη στιγμή που παράγεται μέχρι τη στιγμή που απομακρύνεται από το εργοστάσιο, προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι έλεγχοι γίνονται δειγματοληψίες. Τα δείγματα πρέπει να είναι τυχαία και αντιπροσωπευτικά. Η δειγματοληψία πρέπει να γίνεται με χρήση προτύπων δειγματοληψίας, ενώ οι μικροβιολογικές αναλύσεις γίνονται με χρησιμοποίηση ειδικών σχεδίων δειγματοληψίας. Η Διεθνής Επιτροπή για τις Μικροβιολογικές Προδιαγραφές των Τροφίμων (ICMSF, 1986) παρέχει σχέδια με χαρακτηριστικά δεύτερης τάξης – αποδεκτό, μη αποδεκτό (Two Class Attributes Sampling Plans) και με χαρακτηριστικά τρίτης τάξης (Three-Class Attributes Sampling Plans) - αποδεκτό, οριακά αποδεκτό, μη αποδεκτό.

Γενικοί κανόνες υγιεινής και ασφάλειας: Η υγιεινή κατάσταση και επομένως η καλή ποιότητα του γάλακτος που έχει φτάσει σε καλή κατάσταση στη βιομηχανία εξαρτάται εκτός των άλλων και από την αποτελεσματικότητα του καθαρισμού που χρησιμοποιείται. Σήμερα στις περισσότερες γαλακτοβιομηχανίες το πρόβλημα αντιμετωπίζεται με το σύστημα καθαρισμού CIP. Με αυτό τον τρόπο, όλες οι δεξαμενές, οι σωληνώσεις, οι αντλίες, οι βαλβίδες, οι εναλλάκτες και οι συσκευαστικές μηχανές πρέπει να πλένονται τουλάχιστον μία φορά την ημέρα, ενώ σε μερικές περιπτώσεις, όπως τα σιλό αποθήκευσης και κάποια βοηθητικά δοχεία, μπορεί να καθαρίζονται μία φορά ανά τρεις ημέρες. Πρέπει να ελέγχεται περιοδικά η αποτελεσματικότητα του καθαρισμού. Επίσης, σημαντικό είναι να καθαρίζονται επαρκώς και οι εξωτερικές επιφάνειες των διαφόρων τμημάτων της εγκατάστασης. Πέρα από τον καθαρισμό, σημαντικό ρόλο παίζουν και άλλα χαρακτηριστικά που έχουν συμμετοχή σε αυτό που ονομάζεται «ασφάλεια» όπως ο αερισμός-εξαερισμός, οι αποχετεύσεις, η γενική υγιεινή – σκουπίδια και οι συνθήκες εργασίας και η υγιεινή του προσωπικού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΤΟ ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΤΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΑ¹¹

Το γάλα αποτελεί την πρώτη και μοναδική τροφή κατά τα πρώτα στάδια της ζωής του νεογέννητου των θηλαστικών. Ο θηλασμός εφοδιάζει το νεογέννητο με πλήθος βιομορίων που περιέχονται στο πρωτόγαλα και κυρίως με αντισώματα που θα το προστατέψουν από τυχόν λοιμώξεις. Γι' αυτό το πρωτόγαλα είναι αναντικατάστατο. Μετά τους πρώτους μήνες της ζωής του νεογέννητου το γάλα δεν επαρκεί για να καλύψει όλες τις ανάγκες του σε θρεπτικά συστατικά. Όμως το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα αποτελούν άριστη τροφή, περιλαμβάνονται στο διαιτολόγιό μας και είναι μία από τις σημαντικότερες πηγές πρωτεϊνών υψηλής βιολογικής αξίας, αλάτων και ιχνοστοιχείων, καθώς και βιταμινών. Το γάλα είναι πλούσιο σε βιταμίνες: Α, Β1, Β2, Β3, Β12, Β13 και Χολίνη. Διευκρινίζεται ότι η βιταμίνη Α, ως λιποδιαλυτή διαχωρίζεται κατά την αποβουτύρωση με το λίπος, βρίσκεται στην κρέμα, στο βούτυρο και στα τυριά, αλλά δεν υπάρχει στο αποβουτυρωμένο γάλα και τα προϊόντα του, ή μειώνεται ανάλογα με το βαθμό της αποβουτύρωσης. Αντίθετα το γάλα είναι σχετικά φτωχό σε βιταμίνες D, E, K, C, Β6 και Βιοτίνη. Όσον αφορά στα άλατα είναι πλούσιο σε ασβέστιο, φώσφορο και κάλιο, λιγότερο πλούσιο σε μαγνήσιο και φτωχό σε ιώδιο, σίδηρο, ψευδάργυρο, χαλκό, κοβάλτιο. Λόγω ρύπανσης του περιβάλλοντος μερικές φορές είναι δυνατόν οι συγκεντρώσεις μολύβδου και αρσενικού στο γάλα να είναι υψηλές. Η παρουσία των ιχνοστοιχείων στο γάλα είναι συνάρτηση της περιεκτικότητάς τους στην τροφή των ζώων. Η λακτόζη, το μόνο σάκχαρο του γάλακτος είναι πηγή ενέργειας. Η μερική ζύμωση της λακτόζης στο έντερο από τα οξυγαλακτικά βακτήρια και η παραγωγή γαλακτικού οξέος ευνοεί την καλή λειτουργία του εντέρου και δημιουργεί δυσμενές περιβάλλον για τα διάφορα εντεροπαθογόνα βακτήρια. Σπάνια σε μικρό αριθμό ατόμων (στη λευκή φυλή) λόγω ελλείψεως του ενζύμου λακτάση παρατηρείται κακή απορρόφηση της λακτόζης με συνέπεια τη μη ανοχή γάλακτος. Τα άτομα αυτά μπορούν να καταναλωθούν γάλα με υδρολυμένη λακτόζη ή και τυριά, στα οποία η λακτόζη είναι ελάχιστη.

Το λίπος του γάλακτος περιέχει τα απαραίτητα για τον οργανισμό πολυακόρεστα λιπαρά οξέα, λινελαϊκό, λινολεϊκό και αραχιδονικό, περιέχει ακόρεστα λιπαρά οξέα σε

¹¹ Οξυγαλακτικές καλλιέργειες στη βιομηχανία γάλακτος. Εκδόσεις ΑΤΕ, 1998.

μεγάλη αναλογία και υπερέχει σε σύγκριση με τα άλλα ζωικά λίπη. Περιέχει βέβαια και χοληστερόλη και κορεσμένα λίπη. Τα κορεσμένα λίπη και η χοληστερόλη συνδέονται άμεσα με την αθηρωμάτωση των αρτηριών της καρδιάς και του εγκεφάλου, αιτία του εμφράγματος του μυοκαρδίου και εγκεφαλικών επεισοδίων. Επίσης, πρόσληψη λίπους σε μεγάλες ποσότητες καθημερινώς συνδέεται με διάφορες μορφές καρκίνου. Επειδή ο καρκίνος, τα εμφράγματα του μυοκαρδίου και τα εγκεφαλικά επεισόδια αποτελούν τις κυριότερες αιτίες θανάτου του ανθρώπου κρίνεται σκόπιμο να διευκρινιστεί ότι η κατανάλωση μισού λίτρου γάλακτος ημερησίως προσφέρει 52 mg χοληστερόλης. Η χοληστερόλη είναι όμως κατ' αρχάς απαραίτητη και χρειάζεται στον οργανισμό ως δομικό λίπος και για την παραγωγή ορμονών. Ο ανθρώπινος οργανισμός παράγει χοληστερόλη, την ενδογενή χοληστερόλη, ανεξάρτητα εκείνης που περιέχεται στα τρόφιμα. Πρόσληψη περίπου 500 mg χοληστερόλης καθημερινά θεωρείται φυσιολογική και η συμμετοχή του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων σε αυτήν, είναι χαμηλή. Επειδή μόνο τα κορεσμένα λίπη ευθύνονται για την αύξηση της χοληστερόλης στο αίμα, αξίζει να σημειωθεί ότι η κύρια πηγή τους είναι το βούτυρο, το κρέας και τα κρεατοσκευάσματα και ακολουθεί με μεγάλη διαφορά το γάλα και τα άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα.

Στην Ελλάδα η κατά κεφαλήν ετήσια κατανάλωση βουτύρου και μαργαρίνης είναι μόνο 1,2 και 3,3Kgr αντίστοιχα. Η κατανάλωση 4,5Kgr βουτύρου και μαργαρίνης ετησίως είναι μικρή σε σχέση με την κατανάλωση σε άλλες χώρες όπως η Δανία, η Ολλανδία, η Γερμανία, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο όπου η κατανάλωση των προϊόντων αυτών ανέρχεται σε 10-19Kgr περίπου. (Πίνακας 1)

Πίνακας 1

**ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ
ΒΟΥΤΥΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΓΑΡΙΝΗΣ (Kgr)**

Χώρα	Βούτυρο	Μαργαρίνη	Σύνολο
Δανία	6,2	12,7	18,9
Ολλανδία	3,3	11,4	14,7
Γερμανία	6,9	7,8	14,7
Γαλλία	8,3	3,7	12,0
Ην. Βασίλειο	3,5	6,5	10,0
Ελλάδα	1,2	3,3	4,5

IDF Bul. 309/96

Εκτός από το βούτυρο-τρόφιμα, που συντελούν στην αύξηση της πρόσληψης και της συγκέντρωσης χοληστερόλης στο αίμα είναι το κρέας και τα κρεατοσκευάσματα, τα

αυγά, άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα και διάφορα ζωικά λίπη και έλαια. Στις Η.Π.Α. όπου η κατανάλωση γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων είναι μεγάλη, η συμβολή τους στην πρόληψη χοληστερόλης είναι μόλις στο 15%, αντίθετα το κρέας και τα κρεατοσκευάσματα συμβάλλουν στην πρόσληψη χοληστερόλης κατά 47%, τα αυγά κατά 33% και άλλα λίπη και έλαια κατά 5%.

Από έρευνες που έγιναν σε 39 χώρες, παρατηρήθηκε ότι οι θάνατοι από καρκίνο του μαστού συσχετίζονται με τη συνολική πρόσληψη λίπους ημερησίως. Οι θάνατοι ανά εκατό χιλιάδες κατοίκους υπερβαίνουν τους 25 στην Ολλανδία, όπου η πρόσληψη λίπους ημερησίως είναι 155gr. Στην Ελλάδα και στην Ισπανία οι θάνατοι είναι κάτω των 10 και η πρόσληψη λίπους ημερησίως είναι περίπου 100gr, ενώ στην Ιαπωνία, όπου η πρόσληψη λίπους είναι περίπου 40gr ημερησίως, οι θάνατοι είναι ακόμη λιγότεροι κάτω των πέντε ανά εκατό χιλιάδες κατοίκους. Η θνησιμότητα από καρκίνο του μαστού αυξάνει με την αύξηση της πρόσληψης λίπους. Η υψηλή κατανάλωση ελαιολάδου στην Ελλάδα και στην Ισπανία φαίνεται ότι αποτρέπει την εμφάνιση καρκίνου αλλά και καρδιοπαθειών. Στο ελαιόλαδο υπάρχει α-τοκοφερόλη και άλλες πολυφαινόλες με αντιοξειδωτική δράση, που προστατεύουν τις λιποπρωτεΐνες χαμηλής πυκνότητας που ασκούν ευεργετική δράση.

Φαίνεται λοιπόν ότι εκτός του ότι οι Έλληνες καταναλώνουν μικρές ποσότητες βουτύρου, μαργαρίνης και άλλων λιπών, καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες ελαιολάδου, φρούτων και λαχανικών, που είναι πλούσια σε φυσικές αντιοξειδωτικές ουσίες όπως είναι η βιταμίνη C, η βιταμίνη E και διάφορες πολυφαινόλες. Πλούσιο σε πολυφαινόλες είναι και το κόκκινο κρασί. Στους παράγοντες προστασίας περιλαμβάνεται και η φυσική άσκηση και γενετικοί παράγοντες, όπως η μειωμένη παραγωγή ενδογενούς χοληστερόλης από τον ανθρώπινο οργανισμό και η παραγωγή της απολιποπρωτεΐνης E, που αποτρέπει την εναπόθεση χοληστερόλης και άλλων λιπιδίων στον έσω χιτώνα των αρτηριών, προστατεύει έτσι τις αρτηρίες από αθηρωμάτωση.

Διαπιστώνεται λοιπόν ότι η κατανάλωση βουτύρου, καθώς και η συνολική πρόσληψη λίπους ημερησίως στην Ελλάδα είναι περιορισμένη. Πόσο όμως γάλα καταναλίσκεται στην Ελλάδα; Όπως φαίνεται στον πίνακα 2, σε αντίθεση με άλλους Ευρωπαίους, οι Έλληνες καταναλώνουμε τη μικρότερη ποσότητα γάλακτος που ανέρχεται σε 57,5 Kgr ετησίως κατά κεφαλήν. Στο Βέλγιο η κατανάλωση γάλακτος ανέρχεται σε 70 kgr ετησίως κατά κεφαλήν, ενώ στις βόρειες ευρωπαϊκές χώρες όπως η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο η κατανάλωση γάλακτος υπερβαίνει τα 100 kgr. Στην Ιρλανδία η κατανάλωση γάλακτος ανέρχεται σε 186 Kgr ετησίως κατά κεφαλήν και είναι περίπου τριπλάσια από ό,τι στην Ελλάδα.

Πίνακας 2
ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΓΑΛΑΚΤΟΣ

Χώρα	Kgr
Ιρλανδία	186
Ην. Βασίλειο	123
Δανία	104
Ολλανδία	102
Γερμανία	72
Γαλλία	71,5
Βέλγιο	70
Ελλάδα	57,5

Eurostat 1996

Η μικρή κατανάλωση αγελαδινού γάλακτος στην Ελλάδα οφείλεται και στην περιορισμένη παραγωγή αγελαδινού γάλακτος που δεν υπερβαίνει τις 750 χιλιάδες τόνους ετησίως. Η ποσόστωση του αγελαδινού γάλακτος από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε 625 χιλιάδες τόνους για τη χώρα μας κρίνεται χαμηλή και κυρίως άδικη και πρέπει να αναθεωρηθεί. Ευτυχώς στη χώρα μας παράγονται 645 χιλιάδες τόνοι πρόβειου γάλακτος και 445 χιλιάδες τόνοι αίγειου γάλακτος. Το πρόβιο και το αίγειο γάλα χρησιμοποιούνται κυρίως για την παρασκευή τυριών και γιασούρτης. Μέρος και του αγελαδινού γάλακτος που εγγίζει το 37% της συνολικής παραγωγής, χρησιμοποιείται για την παρασκευή τυριών, γιασούρτης, κρέμας, βουτύρου, παγωτών και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων. Έτσι προκύπτει η μικρή κατανάλωση αγελαδινού γάλακτος στην Ελλάδα. Το 1991 η κατανάλωση παστεριωμένου αγελαδινού γάλακτος στην Ελλάδα ήταν 325 χιλιάδες τόνοι, ενώ με μικρή τάση ανόδου έφτασε τους 340 χιλιάδες τόνους το 1995. Το 1991 η κατανάλωση συμπυκνωμένου αποστειρωμένου γάλακτος (εβαπορέ) ήταν 120 χιλιάδες τόνοι και το 1995 με μικρή τάση μείωσης ήταν 110 χιλιάδες τόνοι. Μικρή είναι στη χώρα μας η κατανάλωση γάλακτος μακράς διάρκειας. Το γάλα αυτό έχει ποσοστό προτίμησης καταναλωτών μόνο 5% (η κατανάλωση το 1995 ήταν μόλις 24 χιλιάδες τόνοι). Οι περισσότεροι καταναλωτές προτιμούν το παστεριωμένο γάλα, το οποίο αποτελεί το 57% της ποσότητας του γάλακτος που πίνουν οι Έλληνες. Το εβαπορέ και σακχαρούχο γάλα, αφού υπολογιστεί και η ποσότητα νερού που προστίθεται για την αποσυμπύκνωσή τους, έχουν ποσοστό προτίμησης καταναλωτών 38% (στοιχεία από το Υπουργείο Γεωργίας, 1995). Ένα ποσοστό υψηλότερο στην Ευρώπη. Η μεγάλη σχετικά προτίμηση των Ελλήνων

καταναλωτών στο αποστειρωμένο συμπυκνωμένο γάλα (εβαπορέ), θυμίζει άλλες παλιές εποχές: νοικοκυριά χωρίς ψυγεία, κοινότητες αποκομμένες ή στερημένες σύγχρονου οδικού δικτύου, όπου δύσκολα διακινείται το παστεριωμένο γάλα, παρά τη ραγδαία ανάπτυξη της γαλακτοβιομηχανίας στη χώρα μας. Η ελληνική γαλακτοβιομηχανία και τα ελληνικά τυροκομεία, αξιοποιώντας την παραγωγή πρόβειου και αίγειου γάλακτος στη χώρα μας καλύπτουν σε μεγάλο βαθμό τη μεγάλη κατανάλωση τυριών στη χώρα μας, που ανέρχεται σε 23 κιλά κατά κεφαλήν ετησίως. Κατέχουμε την πρώτη θέση στον κόσμο στην κατανάλωση τυριών, ενώ οι Γάλλοι μας ακολουθούν με μικρή διαφορά (22 Kgr). Υπολογίζεται δε ότι η κατανάλωση φέτας καλύπτει ποσοστό 54% περίπου της κατανάλωσης τυριών στην Ελλάδα.

Σημαντική είναι στη χώρα μας και η παραγωγή γιαούρτης, ενώ η παραγωγή άλλων ζυμούμενων γαλάτων είναι περιορισμένη. Σημαντικές ποσότητες ελληνικής γιαούρτης εξάγονται στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ιταλία και στη Γερμανία. Η κατανάλωση γιαούρτης και ξυνογάλακτος στην Ελλάδα περιορίζεται σε οκτώ κιλά κατά κεφαλήν ετησίως, όσο περίπου και στο Βέλγιο, ενώ μεγαλύτερη είναι η κατανάλωση στη Γερμανία, στη Δανία και στη Γαλλία με τη μεγαλύτερη κατανάλωση στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καταγράφεται στην Ολλανδία 21 κιλά κατ' άτομο ετησίως.

Τα τυριά με 46,6% κατέχουν την πρώτη θέση, ακολουθεί το νωπό παστεριωμένο γάλα με 24,7%, τα συντηρημένα γάλατα με 10,2%, η γιαούρτη με 9,1%, τα παγωτά με 4,4%, το βούτυρο με 2,8% και τέλος, η γαλακτόσκονη και η κρέμα γάλακτος με 2,2%.

Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε ότι η κατανάλωση γάλακτος στη χώρα μας είναι η μικρότερη απ' όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η μεγάλη κατανάλωση τυριών από τους Έλληνες δεν αντισταθμίζει τη μικρή κατανάλωση του γάλακτος και των άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων. Υπάρχουν περιθώρια για αύξηση της κατανάλωσης νωπού παστεριωμένου γάλακτος, γιαούρτης, ξυνογάλακτος και συναφών επιδορπίων, καθώς και παγωτού. Η μειωμένη κατανάλωση βουτύρου συμβαδίζει, με τη σωστή διατροφική συνήθεια της μειωμένης πρόσληψης λιπών και δεν υπάρχει λόγος να αυξηθεί η κατανάλωσή του.

Η πιθανή αύξηση της κατανάλωσης γάλακτος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων στην Ελλάδα θα πρέπει να επιτευχθεί σταδιακά με την παράλληλη αύξηση της παραγωγής γάλακτος και όχι με εισαγωγές. Παρά το γεγονός ότι η χώρα μας είναι η πλέον αγροτική χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το 18% του ενεργού πληθυσμού να ασχολείται με τη γεωργία και κτηνοτροφία, έναντι του 6% που είναι ο μέσος όρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελλάδα έχει αρνητικό αγροτικό ισοζύγιο.

Στον πίνακα 3, φαίνεται ότι οι μεγάλες εισαγωγές κρεάτων, γαλακτοκομικών και ποτών καθιστούν αρνητικό το αγροτικό ισοζύγιο παρά τις μεγάλες εξαγωγές φρούτων και λαχανικών, ελαιολάδου, υφαντικών ινών και καπνών που επιτυγχάνει η χώρα μας. Στο σύνολό του το αγροτικό ισοζύγιο είναι αρνητικό κατά 750 εκατομμύρια δολάρια. Το αρνητικό ισοζύγιο των γαλακτοκομικών είναι περίπου 418 εκατομμύρια δολάρια. Η κάλυψη των αναγκών της Ελλάδας σε γάλα είναι σήμερα 78% περίπου. Οι συνολικές ανάγκες μας σε ισοδύναμο αγελαδινό γάλα είναι 3.200.000 τόνοι περίπου. Η κάλυψη των αναγκών της χώρας κατά 78% περίπου προκύπτει από 750.000 τόνους αγελαδινό γάλα και 445.000 τόνους αίγειο γάλα. Το πρόβειο και το αίγειο γάλα που παράγουμε σήμερα σε ισοδύναμο αγελαδινό, ανέρχεται σε $645.000 \times 1,85 = 1.193.250$ και $445.000 \times 1,25 = 556.250$ τόνους αντίστοιχα. Εάν αυξηθεί η παραγωγή του αίγειου γάλακτος κατά 80.000 τόνους, του πρόβειου κατά 120.000 τόνους και του αγελαδινού κατά 100.000 τόνους, αύξηση που είναι δυνατόν να επιτευχθεί, η κάλυψη των αναγκών της χώρας σε γάλα θα είναι 92% περίπου. Στην παραγωγή αγελαδινού γάλακτος υπάρχουν βέβαια οι ποσοτώσεις, πρέπει όμως να απαιτήσουμε και μπορούμε να επιτύχουμε μια ποσόστωση τουλάχιστον 850.000 τόνους αγελαδινό γάλα. Εάν αυτά συμβούν υπολογίζεται ότι από την αυξημένη γαλακτοπαραγωγή θα εξοικονομηθούν 266 εκατομμύρια δολάρια, το δε αρνητικό ισοζύγιο των γαλακτοκομικών προϊόντων μειώνεται από 418 εκατομμύρια δολάρια σε 152 εκατομμύρια δολάρια. Επειδή όμως δεν υπάρχει γαλακτοπαραγωγή χωρίς τοκετούς, υπολογίζεται με βάση οικονομικά αποτελέσματα διαχείρισης κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης ότι από την αύξηση της παραγωγής του κρέατος θα εξοικονομηθούν 186 εκατομμύρια δολάρια περίπου, συν μερικά εκατομμύρια δολάρια από την αύξηση της παραγωγής ακατέργαστων δερμάτων. Η εξοικονόμηση συναλλάγματος από την αύξηση της γαλακτοπαραγωγής και την αύξηση της παραγωγής κρέατος ($266 + 186 = 452$ εκατομμύρια δολάρια) θα μειώσει το έλλειμμα στο αγροτικό ισοζύγιο από 750 εκατομμύρια δολάρια σε 298 εκατομμύρια δολάρια.

Πίνακας 3
ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΟΥ 1995
(σε εκ. δολάρια)

Προϊόν	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Ισοζύγιο
Κρέατα	811,92	43,78	-768,14
Γαλακτοκομικά	533,63	115,12	-418,51
Ποτά	245,03	180,66	-64,37
Ζώντα ζώα	51,72	0,87	-50,85
Ψάρια	173,36	150,14	23,22
Καπνά	211,90	347,55	135,65
Τρόφιμα - Εδώδιμα	207,80	28,78	-179,02
Ελαιώδεις σπόροι	99,87	25,49	-74,38
Ζάχαρη και μέλι	101,30	20,61	-80,69
Ζωοτροφές	146,58	15,91	-130,67
Ακατέργαστα δέρματα	57,13	32,15	-24,98
Έλαια και λίπη	77,12	519,73	442,61
Δημητριακά	349,45	182,88	-166,57
Φρούτα και λαχανικά	333,88	1.091,12	757,24
Υφαντικές ίνες	36,97	346,16	309,19
Καφές, κακάο, μπαχαρικά, τσάι κ.λ.π.	201,53	53,64	-147,89
Ξυλεία - Φελλός	187,53	14,53	-173,00
Γεωργικές πρώτες ύλες	78,02	13,68	-64,34
Λοιπά	30,01	1,84	-28,17
Σύνολο	3.934,75	3.184,64	-750,11

Υπουργείο Γεωργίας

Υπολογίζεται έτσι ότι θα καλυφθεί το έλλειμμα στο αγροτικό ισοζύγιο κατά 60% περίπου και είναι δυνατόν να αυξηθεί η κατανάλωση νωπού παστεριωμένου γάλακτος, γιαούρτης, ξυνογάλακτος και παγωτού για την καλύτερη διατροφή των Ελλήνων με γαλακτοκομικά προϊόντα που θα παράγονται στη χώρα μας.

Όλα αυτά πρέπει να τα εξετάσει κανείς έχοντας υπ' όψιν του και τις νέες τάσεις στην παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων και τα άλματα της βιοτεχνολογίας. Ήδη μετά από ευρεία δημοσιότητα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι γνωστό και πέραν της επιστημονικής κοινότητας ότι έγινε αναπαραγωγή προβάτου με κλωνοποίηση. Γεννήθηκε επίσης και η πρώτη γενετικά τροποποιημένη αίγα στη Μασσαχουσέτη των Η.Π.Α., που στο γάλα της παράγει την πρωτεΐνη BR-96, που έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει φάρμακα χημειοθεραπείας κατ' ευθείαν σε καρκινικούς όγκους. Είναι πλέον γεγονός η παραγωγή γενετικώς μεταλλαγμένων προϊόντων, για τα οποία οι καταναλωτές, αλλά και ειδικοί επιστήμονες εκφράζουν ιδιαίτερη ανησυχία. Ιδιαίτερα για την καλλιέργεια γενετικώς μεταλλαγμένων φυτών εκφράζονται φόβοι ότι κατά τη διάρκεια της ανθοφορίας με τη βοήθεια των εντόμων και δια της μεταφοράς της γύρης

είναι πιθανή η δημιουργία νέων οργανισμών με άγνωστα χαρακτηριστικά. Στα παραγωγικά ζώα, καθώς η αναπαραγωγή μπορεί να είναι αυστηρώς ελεγχόμενη, δεν υπάρχει αυτός ο κίνδυνος. Άλλοι όμως υποστηρίζουν ότι θα πρέπει να παράγονται βιολογικά – οικολογικά προϊόντα γάλακτος σε αυστηρά ελεγχόμενα κτηνοτροφικά πάρκα όπου θα αποκλείονται τα φάρμακα, τα αντιβιοτικά, οι ορμόνες, τα φυτοφάρμακα και τα ζιζανιοκτόνα και όσοι άλλοι παράγοντες μπορεί να επιβαρύνουν τα προϊόντα. Παρά τους προβληματισμούς αυτούς η γαλακτοπαραγωγή στη χώρα μας μπορεί και πρέπει ν' αυξηθεί σταδιακά για τη μεγαλύτερη κάλυψη των αναγκών μας σε γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα.

Και τούτο, καθώς τελικά διαπιστώνεται ότι η πραγματική αξία του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων είναι ανυπέρβατος διότι:

- Το γάλα είναι πλήρες τρόφιμο
- Το γάλα είναι φτηνή πηγή βιομορίων μεγάλης αξίας
- Το γάλα και τα γαλακτοκομικά είναι προϊόντα, τα οποία εύκολα προσαρμόζονται στις απαιτήσεις του καταναλωτικού κοινού ως προς τη λιποπεριεκτικότητά τους
- Τα γαλακτοκομικά προϊόντα σε σχέση με τα περισσότερα από τα άλλα τρόφιμα περιέχουν τα λιγότερα προσθετικά (συντηρητικά, χρωστικές, βελτιωτικά της γεύσης κ.λ.π.
- Τέλος, τα ζυμούμενα προϊόντα γάλακτος για την παραγωγή των οποίων χρησιμοποιούνται οξυγαλακτικά βακτήρια, όπως *Lactobacillus bulgaricus*, *L. lactis*, *L. helveticus*, *L. casei*, *Bifidobacteria*, *Streptococcus thermophilus*, *Enterococcus faecalis* και ιδιαίτερα η γιαούρτη και το ξυνόγαλα έχουν αντικαρκινική δράση, αντιχοληστερινικές ιδιότητες και υποστηρίζουν την άμυνα του οργανισμού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΔΕΛΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.
7^{ος} ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1997
(1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1997) (ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ)

Ε Ν Ε Ρ Γ Η Τ Ι Κ Ο			Ποσά κλεισμένης χρήσεως 1997			Π Α Θ Η Τ Ι Κ Ο			Ποσά κλεισμ. χρήσεως 1997
Β. ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ	Αξία κτήσης	Αποσβέσεις	Αναπόσβ. αξία						
1. Έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκ/σεως	367.531.150	11.865.595	355.665.555						
3. Τόκοι Δανείων Κατασκ.	207.005.896	122.397.334	84.608.562						
4. Λοιπά έξοδα εγκ/σεως	<u>7.714.148.533</u>	<u>5.084.973.724</u>	<u>2.629.174.809</u>						
Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	8.288.685.579	5.219.236.653	3.069.448.926						
Ι. Ανώματες ακινήτ/σεις									
1. Έξοδα ερευνών και αναπτύξεων	1.258.948.514	824.502.643	434.445.871						
2. Παραχωρήσεις και δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας	969.165.702	564.506.791	404.658.911						
5. Λοιπές ασώματες ακινήτ/σεις - Παραχωρήσεις και δικαιώματα βιομ. ιδιοκτ.	<u>153.241.984</u>	<u>10.852.175</u>	<u>142.389.809</u>						
	<u>2.381.356.200</u>	<u>1.399.861.609</u>	<u>981.494.591</u>						
ΙΙ. Ενώματες ακινητοποιήσεις									
1. Γήπεδα - Οικόπεδα	6.390.713.027	0	6.390.713.027						
3. Κτίρια και τεχνικά έργα	16.962.883.949	5.282.444.533	11.680.439.416						
4. Μηχανήματα - Τεχνικές εγκ/σεις και λοιπός μηχαν. εξοπλισμός	59.840.093.859	27.150.846.992	32.689.246.867						
5. Μεταφορικά μέσα	5.959.294.716	3.959.158.868	2.000.135.848						
6. Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	3.565.207.078	2.366.179.627	1.199.027.451						
7. Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση και προκαταβολές	2.470.460.213	0	2.470.460.213						
8. Λοιπές ενσώματες ακινήτ/σεις	<u>626.741.265</u>	<u>147.620.067</u>	<u>479.121.198</u>						
	<u>95.815.394.107</u>	<u>38.906.250.087</u>	<u>56.909.144.020</u>						
Εύνολο Ακινητοποιήσεων (ΓΙ+ΓΙΙ)	98.196.750.307	40.306.111.696	57.890.638.611						
ΙΙΙ. Συμμετοχές και άλλες μακρ/σμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις									
1. Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχ. Μείον: Προβλέψεις για υποτιμήσεις		28.499.400	17.761.337						
		<u>10.738.063</u>	20.273.733						
2. Συμμετοχές σε λοιπές επιχειρήσεις			134.625.368						
5. Γραμμάτια Εισπρακτέα μακρ/σμης λήξεως			530.420.270						
7. Λοιπές μακρ/σμες απαιτήσεις			<u>703.080.708</u>						
Εύνολο Παγίου Ενεργητικού (ΓΙ+ΓΙΙ+ΓΙΙΙ)			58.593.719.319						
Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ									
Ι. Αποθέματα									
1. Εμπορεύματα			1.027.817.631						
2. Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή Υποπροϊόντα και Υπολείμματα			4.279.712.818						
4. Πρώτες και βοηθητικές ύλες - Αναλώσιμα υλικά - Ανταλλκκά και είδη συσκ.			5.582.686.349						
5. Προκαταβολές για αγορές αποθεμάτων			<u>3.327.772.545</u>						
			<u>14.217.989.343</u>						
ΙΙ. Απαιτήσεις									
1. Πελάτες			11.179.545.196						
2. Γραμμάτια Εισπρακτέα			168.903.869						
3. Γραμμάτια σε καθυστέρηση			0						
3α. Επιταγές εισπρακτέες (μακρ/σμες)			6.704.905.943						
3β. Επιταγές σε καθυστέρηση			40.258.322						
6. Βραχ/σμες απαιτήσεις κατά συνδ. επιχειρ.			789.202.797						
10. Επισφαλείς - Επίδικοι πελάτες και χρεώστες			554.023.420						
11. Χρεώστες διάφοροι			1.972.341.997						
12. Λογ/σμοί διαχείρισεως προκαταβολών και πιστώσεων			<u>298.963.521</u>						
			<u>21.708.145.065</u>						
ΙΙΙ. Χρεόγραφα									
1. Μετοχές		301.919.974	0						
Μείον: Προβλέψεις για υποτιμήσεις			301.919.974						
4. Ίδιες Μετοχές			<u>12.696.208</u>						
			<u>314.616.182</u>						
ΙV. Διαθέσιμα									
1. Ταμείο			944.043.649						
3. Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας			<u>420.228.662</u>						
			<u>1.364.272.311</u>						
Εύνολο Κυκλοφ. Ενεργητικού (ΔΙ+ΔΙΙ+ΔΙΙΙ+ΔΙV)			37.605.022.901						
Ε. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ									
1. Έξοδα επομένων χρήσεων			202.082.032						
2. Έσοδα χρήσεως εισπρακτέα			24.728.829						
3. Λοιποί μεταβατικοί λογ/σμοί Ενεργητικού			0						
			<u>226.810.861</u>						
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (Β+Γ+Δ+Ε)			99.495.002.007						
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ									
1. Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία			2.633						
2. Χρεωστικοί λογ/σμοί εγγυήσεων και εμπράγμ. ασφαλειών			9.942.116.606						
4. Λοιποί λογαριασμοί τάξεως			<u>4.061.466.233</u>						
			<u>14.003.585.472</u>						
Α. ΚΕΦΑΛΑΙΟ									
Ι. Μετοχικό Κεφάλαιο									
(23.881.334 μετοχ. των 1.000 δρχ.)									
1. Καταβλημένο				23.881.334.000				23.881.334.000	
				<u>23.881.334.000</u>				<u>23.881.334.000</u>	
ΙΙ. Διαφορά από έκδοση μετοχών Υπέρ το άρτιο				21.609.739.395				21.609.739.395	
				<u>21.609.739.395</u>				<u>21.609.739.395</u>	
ΙΙΙ. Διαφορές αναπροσαρμογής - Επιχορηγήσεις Επενδύσεων									
1. Διαφορές από αναπροσ. αξίας συμμετοχών και χρεογράφων				246.315.800				246.315.800	
2. Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λοιπών περιουσι. στοιχείων				0				0	
3. Επιχορηγήσεις επενδύσεων παγίου Ενεργητικού				2.179.021.426				2.179.021.426	
				<u>2.425.337.226</u>				<u>2.425.337.226</u>	
ΙV. Αποθεματικά Κεφάλαια									
1. Τακτικό αποθεματικό				1.408.000.000				1.408.000.000	
2. Αποθεματικά καταστατικού				50.000				50.000	
3. Ειδικά Αποθεματικά				3.266.150.000				3.266.150.000	
5. Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων				10.633.188.599				10.633.188.599	
				<u>15.307.388.599</u>				<u>15.307.388.599</u>	
V. Αποτελέσματα εις νέον Υπόλοιπο κερδών εις νέον				1.733.860.626				1.733.860.626	
				<u>1.733.860.626</u>				<u>1.733.860.626</u>	
VIII. Διαφορές ενοποίησης				-3.538.583.428				-3.538.583.428	
				<u>-3.538.583.428</u>				<u>-3.538.583.428</u>	
ΙX. Δικαιώματα μειοψηφίας				4.472.865.215				4.472.865.215	
				<u>4.472.865.215</u>				<u>4.472.865.215</u>	
Σύνολο Ίδίων Κεφαλαίων (ΑΙ+ΑΙΙ+ΑΙΙΙ+ΑΙV+ΑV+ΑVΙΙΙ+ΑΙX)				65.891.941.633				65.891.941.633	
Β. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ									
1. Πρόβλεψη για αποζημ. προσ/κού λόγω εξόδου από την υπηρεσία				4.550.797				4.550.797	
2. Λοιπές προβλέψεις				591.509.275				591.509.275	
				<u>596.060.072</u>				<u>596.060.072</u>	
Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ									
Ι. Μακρ/σμες υποχρεώσεις									
1. Ομολογιακά Δάνεια				2.187.140.000				2.187.140.000	
2. Δάνεια Τραπεζών				209.656.192				209.656.192	
7. Γραμμ. πληρωτέα μακρ. υποχρ.				165.880.766				165.880.766	
8. Λοιπές μακρ/σμες υποχρεωσ.				1.434.703				1.434.703	
				<u>2.564.111.661</u>				<u>2.564.111.661</u>	
ΙΙ. Βραχ/σμες υποχρεώσεις									
1. Προμηθευτές				6.049.981.827				6.049.981.827	
2. Γραμμάτια πληρωτέα				2.084.459.504				2.084.459.504	
2α. Επιταγές πληρ. μεταχρ/νες				166.929.634				166.929.634	
3. Τράπεζες - Λογ. βραχ. υποχρεώσεων				15.769.028.602				15.769.028.602	
4. Προκαταβολές πελατών				1.031.222.169				1.031.222.169	
5. Υποχρεώσ. από φόρους - τέλη				1.509.954.320				1.509.954.320	
6. Ασφαλιστικοί Οργανισμοί				554.377.333				554.377.333	
7. Μακρ/σμες υποχρεώσεις πληρωτέες στην επόμενη χρήση				11.619.059				11.619.059	
10. Μερίσματα πληρωτέα				2.157.402.027				2.157.402.027	
11. Πιστωτές διάφοροι				375.487.486				375.487.486	
				<u>29.710.461.961</u>				<u>29.710.461.961</u>	
Σύνολο Υποχρεώσεων (ΓΙ+ΓΙΙ)				32.274.573.622				32.274.573.622	
Δ. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ									
2. Έσοδα χρήσεως δουλευμένα				720.392.511				720.392.511	
3. Λοιποί μεταβ. λογ/σμοί Παθητικού				12.034.169				12.034.169	
				<u>732.426.680</u>				<u>732.426.680</u>	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (Α+Β+Γ+Δ)				99.495.002.007				99.495.002.007	
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ									
1. Δικαιούχοι αλλότρ. περιουσιακών στοιχείων				2.633				2.633	
2. Πιστωτικοί λογ/σμοί εγγυήσεων και εμπράγμ. ασφαλ.				9.942.116.606				9.942.116.606	
4. Λοιποί λογαριασμοί τάξεως				<u>4.061.466.233</u>				<u>4.061.466.233</u>	
				<u>14.003.585.472</u>				<u>14.003.585.472</u>	

**ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1997
(1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1997)**

I. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΜ/ΣΕΩΣ		
	Κύκλος εργασιών (πωλήσεις)	98.092.222.690
	Μείον: Κόστος Πωλήσεων	<u>68.700.552.763</u>
	Μικτά αποτελ. (κέρδη) εκμ/σεως	29.391.669.927
	Πλέον: Άλλα έσοδα εκμ/σεως	<u>1.285.926.080</u>
	Σύνολο	30.677.596.007
	Μείον: 1. Έξοδα διοικ. λειτουργ.	5.854.292.176
	3. Έξοδα λειτουργ. διαθέσεως	<u>19.748.763.147</u>
	Μερικά αποτελ. (κέρδη) εκμ/σεως	5.074.540.684
	Πλέον: 2. Έσοδα χρεογράφων	176.881.356
	3. Κέρδη πωλήσ. συμμ/χών και χρεογρ.	541.405.700
	4. Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα	<u>114.944.911</u>
	Μείον:	
	1. Διαφορές υποτ/σεως συμμετ. και χρεογράφων	0
	3. Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	<u>959.450.934</u>
	Ολικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμ/σεως	4.948.321.717
II. ΠΛΕΟΝ: ΕΚΤΑΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ		
	1. Έκτακτα και ανόργανα έσοδα και κέρδη, έσοδα προηγ. χρήσεων	2.445.882.430
	Μείον:	
	1. Έκτακτα και ανόργανα έξοδα - ζημιές και έξοδα προηγ. χρήσεων	<u>1.512.829.797</u>
	Οργανικά και έκτακτα αποτελ. (κέρδη)	5.881.374.350
	ΜΕΙΟΝ: Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	10.985.190.964
	Μείον: Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	<u>9.097.705.700</u>
		<u>3.993.889.086</u>
	ΜΕΙΟΝ: Αναλογία μετοχών μειοψηφίας	<u>248.287.622</u>
	ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (κέρδη) ΧΡΗΣΕΩΣ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	<u>3.745.601.464</u>

ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΔΕΛΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.
8^{ος} ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1998
(1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ – 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1998) (ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

	Ποσά κλειομένης χρήσεως 1998		
	Αξία κτήσης	Αποσβέσεις	Αναπόσβ. αξία
B. ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ			
1. Έξοδα ίδρυσης & πρώτης εμφ/σης	148.831.234	32.770.431	116.060.803
3. Τόκοι δανείων κατασκ.	207.005.896	150.600.188	56.405.708
4. Λοιπά έξοδα εγκατάστασης	9.287.488.068	6.948.045.992	2.339.442.076
Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	9.643.325.198	7.131.416.611	2.511.908.587
I. Ασώματες ακινήσεις			
1. Έξοδα ερευνών & αναπτύξεων	2.086.398.023	1.105.322.474	981.075.549
2. Παραχωρήσεις & δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας	990.679.020	684.678.326	306.000.694
5. Λοιπές ασώματες ακινήτοποιήσεις παραχωρήσεις & δικ. βιομ. ιδιωκ.	79.028.359	17.169.739	61.858.620
	<u>3.156.105.402</u>	<u>1.807.170.539</u>	<u>1.348.934.863</u>
II. Ενσώματες ακινήτοποιήσεις			
1. Γήπεδα - Οικόπεδα	6.551.081.877	0	6.551.081.877
3. Κτίρια & τεχνικά έργα	20.462.100.696	6.482.725.959	13.979.374.737
4. Μηχανήματα - Τεχνικές εμφ/σεις & λοιπός μηχαν. εξοπλισμός	68.748.628.190	34.039.593.505	34.709.034.685
5. Μεταφορικά μέσα	5.787.590.495	4.128.971.998	1.658.618.497
6. Έπιπλα & λοιπός εξοπλισμός	4.088.590.775	2.839.395.689	1.249.195.086
7. Ακινήτοποιήσεις υπό εκτέλεση & προκαταβολές	5.394.445.985	0	5.394.445.985
8. Λοιπές ενσώματες ακινήτοποιήσεις	2.208.432.836	152.208.188	2.056.224.648
	<u>113.240.870.854</u>	<u>47.642.895.339</u>	<u>65.597.975.515</u>
Σύνολο Ακινήτοποιήσεων (ΓI + ΓII)	116.396.976.256	49.450.065.878	66.946.910.378
III. Συμμετοχές & άλλες μακρ/σμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις			
1. Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχ. Μείον: Προβλέψεις για υποτιμήσεις			0
2. Συμμετοχ. σε λοιπές επιχειρήσεις			29.681.639
5. Γραμμάτια εισπρακτέα μακρ/σμης λήξης			73.940.879
7. Λοιπές μακρ/σμες απαιτήσεις			176.963.273
			<u>280.585.791</u>
Σύνολο Πάγιου Ενεργητικού (ΓI + ΓII + ΓIII)			67.227.496.169
Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
I. Αποθέματα			
1. Εμπορεύματα			1.407.649.497
2. Προϊόντα έτοιμα και ημιτέλη υποπροϊόντα και υπολείμματα			4.811.864.375
4. Πρώτες & βοηθητικές ύλες Αναλώσιμα υλικά - Ανταλλάκτα & είδη συσκ.			6.484.055.437
5. Προκαταβολές για αγορές αποθεμάτων			3.332.927.476
			<u>16.036.496.785</u>
II. Απαιτήσεις			
1. Πελάτες			13.330.594.985
2. Γραμμάτια εισπρακτέα			152.470.003
3α. Επιταγές εισπρακτ. (μεταχρ/νες)			75.175.96.708
3β. Επιταγές σε καθυστέρηση			38.049.780
6. Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά συνδ. επιχειρ.			0
10. Επισφαλείς - Επίδικοι πελάτες & χρεώστες			654.338.046
11. Χρεώστες διάφοροι			6.631.618.854
12. Λογ/σμοί διαχειρίσεως προκ/λών & πιστώσεων			191.910.956
			<u>28.516.579.332</u>
III. Χρεόγραφα			
1. Μετοχές		85.098.470	
Μείον: Προβλέψεις για υποτιμήσεις		0	85.098.470
4. Ίδιες μετοχές			0
			<u>85.098.470</u>
IV. Διαθέσιμα			
1. Ταμείο			184.508.697
3. Καταθέσεις όψεως & προθεσμίας			1.336.136.766
			<u>1.520.645.463</u>
Σύνολο Κυκλοφ. Ενεργητικού (ΔI + ΔII + ΔIII + ΔIV)			46.158.820.050
Ε. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ			
1. Έξοδα επόμενων χρήσεων			147.209.856
2. Έσοδα χρήσεως εισπρακτέα			50.525.617
3. Λοιποί μεταβατικοί λογ/σμοί Ενεργητικού			283.613.383
			<u>481.348.856</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (B + Γ + Δ + E)			116.379.573.662
ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΥ			
1. Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία			35
2. Χρεωστικοί λογ/σμοί εγγυήσεων & εμπράγματων ασφαλειών			9.024.480.352
4. Λοιποί λογαριασμοί τάξεως			4.139.349.838
			<u>13.163.830.225</u>

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

	Ποσά κλειομ. χρ/ση 1998
A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	
I. Μετοχικό κεφάλαιο (23.881.334 μετοχ. των 1.000 δρχ.)	
1. Καταβλημένο	23.881.334.000
	<u>23.881.334.000</u>
II. Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	21.609.739.395
	<u>21.609.739.395</u>
III. Διαφορές αναπροσαρμογής - Επιχορηγήσεις επενδύσεων	
1. Διαφορές από αναπροσ. αξίας συμμετοχών & χρεογράφων	559.771.908
3. Επιχορηγήσεις επενδύσεων πάγιου Ενεργητικού	1.441.376.119
	<u>2.001.148.027</u>
IV. Αποθεματικά κεφάλαια	
1. Τακτικό αποθεματικό	1.538.770.000
2. Αποθεματικά καταστατικού	50.000
3. Ειδικά αποθεματικά	3.266.150.000
4. Εξακτα αποθεματικά	978.595.905
5. Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	10.026.316.470
	<u>15.809.882.375</u>
V. Αποτελέσματα εις νέον Υπόλοιπο κερδών εις νέον	1.759.777.366
	<u>1.759.777.366</u>
VIII. Διαφορές ενοποίησης	-4.106.472.326
	<u>-4.106.472.326</u>
IX. Δικαιώματα μισοψηφίας	5.564.869.974
	<u>5.564.869.974</u>
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων (AI + AII + AIII + AIV + AV + AVIII + AIX)	66.520.278.811
B. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ & ΕΞΟΔΑ	
1. Πρόβλεψη για αποζημ. προσ/κού λόγου έξοδα από την υπηρεσ.	2.658.015
2. Λοιπές προβλέψεις	796.830.190
	<u>799.488.205</u>
Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
I. Μακρ/σμες υποχρεώσεις	
1. Ομολογιακά δάνεια	90.000.000
(?) Δάνεια τραπεζών	13.307.777.373
7. Γραμμ. πληρωτέα μακρ. υποχρ.	0
8. Λοιπές μακρ/σμες υποχρεωσ.	551.213
	<u>13.398.328.586</u>
II. Βραχ/σμες υποχρεώσεις	
1. Προμηθευτές	4.723.783.839
2. Γραμμάτια πληρωτέα	5.347.086.512
2α. Επιταγές πληρ. μεταχρ/νες	720.343.840
3. Τράπεζες λογ. βραχ. υποχρεώσ.	13.282.237.771
4. Προκαταβολές πελατών	1.245.021.939
5. Υποχρεώσ. από φόρους - τέλη	2.469.805.367
6. Ασφαλιστικοί οργανισμοί	845.255.173
7. Μακρ/σμες υποχρεώσεις πληρωτέες στην επόμενη χρήση	2.187.140.000
10. Μεριάσματα πληρωτέα	3.200.578.559
11. Πιστωτές διάφοροι	1.051.692.682
	<u>35.072.945.682</u>
Σύνολο Υποχρεώσεων (ΓI + ΓII)	48.471.274.268
Δ. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	
2. Έξοδα χρήσεως δουλεμμένα	560.868.539
3. Λοιποί μεταβ. λογ. Παθητικού	27.663.839
	<u>588.532.378</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (A + B + Γ + Δ)	116.379.573.662
ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ	
1. Δικαιούχοι αλλότρ. περ. στοιχ.	35
2. Πιστωτικοί λογ/σμοί εγγυήσεων & εμπράγμ. ασφαλ.	9.024.480.352
4. Λοιποί λογ/σμοί τάξεως	4.139.349.838
	<u>13.163.830.225</u>

**ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1998
(1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1998)**

Ποσά κλειόμενης χρήσης 1998

I. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Κύκλος εργασιών (πωλήσεις)		115.467.233.747
Μειον: Κόστος πωλήσεων		<u>79.946.056.382</u>
Μικτά αποτελ. (κέρδη) εκμ/σης		35.521.177.365
Πλέον: Άλλα έσοδα εκμ/σης		<u>2.182.859.019</u>
Σύνολο		<u>37.704.036.384</u>
Μειον: 1. Έξοδα διοικ. λειτουργ.	7.834.778.999	
3. Έξοδα λειτουργ. διαθέσεως	<u>21.652.719.966</u>	
Μερικά αποτελ. (κέρδη) εκμ/σης		<u>29.487.498.965</u>
Πλέον: 2. Έσοδα χρεογράφων	92.032.154	
3. Κέρδη πωλίσ. συμμ/χών & χρεογρ.	122.078.741	
4. Πιστωτικοί τόκοι & συν. έσοδα	<u>100.512.140</u>	
Μειον: 3. Χρεωστικοί τόκοι & συναφή έξοδα		<u>314.623.035</u>
Ολικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμ/σης		<u>8.531.160.454</u>

II. ΠΛΕΟΝ: ΕΚΤΑΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

1. Έκτακτα & ανόργανα έσοδα και κέρδη, έσοδα προηγ. χρήσεων	4.153.214.676	
Μειον: 1. Έκτακτα & ανόργανα έξοδα ζημιές & έξοδα προηγ. χρήσεων	<u>3.301.867.750</u>	
Οργανικά & έκτακτα αποτελ. (κέρδη)		<u>851.346.926</u>
ΜΕΙΟΝ: Σύνολο αποσβέσεων πάγιων στοιχείων	12.547.909.654	
Μειον: Οι από αυτές ενσωματ. στο λειτουργικό κόστος	<u>10.358.221.524</u>	
ΜΕΙΟΝ: Αναλογία μετοχών μειοψηφίας		<u>2.189.688.130</u>
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (κέρδη) ΧΡΗΣΗΣ προ φόρων		<u><u>4.136.452.371</u></u>

ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΔΕΛΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε.
9^{ος} ΕΝΟΠΙΩΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1999
(1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1999) (ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ)

ΥΠΕΡΓΗΤΙΚΟ**ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ**

1. Έξοδα ιδρύσεως & πρώτης εγκατάστασης	69.707.367
2. Συναλλαγματικές διαφορές δανείων για κτήσεις παγίων στοιχείων	41.369.878
3. Τόκοι δανείων ζητούμενων	266.344.529
4. Λοιπά έξοδα εγκατάστασης	11.477.893.937
	<u>11.855.315.711</u>

ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ**Ασώματες ακινητοποιήσεις**

1. Έξοδα ερεινών & αναστημάτων	1.408.139.641
2. Παιδαγωγικές & δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας	1.069.230.244
4. Προκαταβολές κτήσεως ασώματων ακινητοποιήσεων	468.880
5. Λοιπές ασώματες ακινήσεις παλαιών & δικαιώματα βιομ. ιδιω.	297.298.078
	<u>2.775.136.843</u>

Ενσώματες ακινητοποιήσεις

1. Γήπεδα - Οικόπεδα	6.346.706.570
3. Κτίρια & τεχνικά έργα	22.669.970.547
4. Μηχανήματα - Τεχνικές εγκαταστάσεις & λοιπός μηχανολ. εξοπλισμός	78.019.091.053
5. Μεταφορικά μέσα	9.257.896.750
6. Επιπλα και λοιπός εξοπλισμός	5.753.582.811
7. Ακινήσεις υπό εκτέλεση & προκαταβολές	5.907.236.664
8. Λοιπές ενσώματες ακινήσεις	0
	<u>127.954.484.395</u>

νόλο ακινητοποιήσεων (ΓΙ + ΓΙΙ)

1. Συμμετοχές & άλλες μακροχρον. χρηματοοικονομικές απαιτήσεις	130.729.621.238
2. Συμμετοχ. σε λοιπές επιχειρήσεις	
5. Γραμμάτια εισπρακτέα μακρο/σμης λήξης	
7. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	
	<u>62.919.989.431</u>

νόλο πάγιου ενεργητικού (ΓΙ + ΓΙΙ + ΓΙΙΙ)**ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ****Αποθέματα**

1. Εμπορεύματα	436.065.667
2. Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή - Υλοπροϊόντα και υπολείμματα	5.959.318.606
4. Πρώτες & βοηθητικές ύλες - Αναλώσιμα υλικά - Ανταλλακτικά & είδη συσκευασίας	6.576.781.426
5. Προκαταβολές για αγορές αποθεμάτων	3.663.205.503
	<u>16.635.371.202</u>

Απαιτήσεις

1. Πελάτες	16.988.156.120
2. Γραμμάτια εισπρακτέα	215.635.402
3α. Επιταγές εισπρακτέες (μεταχ/νες)	9.493.922.998
3β. Επιταγές σε καθυστερήση	62.881.005
10. Επισφαλείς - Επίδικιοι πελάτες & χρεώστες	542.246.900
11. Χρεώστες διάφοροι	8.216.442.767
12. Λογαριασμοί διαχείρ. προκαταβολών & πιστώσεων	336.899.663
	<u>35.856.184.855</u>

Ι. Χρεόγραφα

1. Μετοχές	86.582.070
	<u>86.582.070</u>

ΙΙ. Διαθέσιμα

1. Ταμείο	513.518.214
3. Καταθέσεις όψεως & προθεσμίας	7.672.135.522
	<u>8.185.653.736</u>

ινόλο κυκλοφορούντος ενεργητικού (ΔΙ + ΔΙΙ + ΔΙΙΙ + ΔΙΥ)**ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ**

1. Έξοδα επόμενων χρήσεων	143.994.267
2. Έσοδα χρήσης εισπρακτέα	78.131.621
3. Λοιποί μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού	292.430.302
	<u>514.556.190</u>

ΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (Β + Γ + Δ + Ε)**ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΧΡΕΣΤΙΚΟΥ**

1. Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία	1.233.399.297
2. Χρεωστικοί λογαριασμοί εγγυήσεων & εμπράγματων ασφαλείων	10.173.067.697
4. Λοιποί λογαριασμοί τάξεως	5.117.794.330
	<u>16.524.261.324</u>

Ποσά χρήσης 1999

Αποσβίσεις	Αναπόσβ. αξία
29.262.021	40.445.346
27.578.539	13.791.339
127.004.873	139.339.656
8.215.968.356	3.261.925.581
8.399.813.789	3.455.501.922
0	0
0	0
0	0
60.774.198.257	67.180.286.138
62.919.989.431	67.809.631.807

ΠΑΘΗΤΙΚΟ**Α. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ****I. Μετοχικό κεφάλαιο**

(23.881.334 μετοχές των 1.000 δραχ.)

1. Καταβλημένο	23.881.334.000
	<u>23.881.334.000</u>

II. Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο

	21.609.739.395
	<u>21.609.739.395</u>

III. Διαφορές αναπροσαρμογής**- Επιχορηγήσεις επενδύσεων**

1. Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας συμμετοχών και χρεογράφων	
3. Επιχορηγήσεις επενδύσεων πάγιου ενεργητικού	442.891.800
	<u>442.891.800</u>

IV. Αποθεματικά κεφάλαια

1. Τεκτικό αποθεματικό	1.937.770.000
2. Αποθεματικά καταστατικού	50.000
3. Ειδικά αποθεματικά	3.538.250.000
4. Έκτακτα αποθεματικά	978.595.905
5. Αγοραζόμενα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	11.785.521.268
	<u>18.240.187.173</u>

V. Αποτελέσματα εις νέον**Υπόλοιπο κερδών εις νέον**

	1.759.777.366
	<u>1.759.777.366</u>

VIII. Διαφορές ενοποίησης

	(7.961.318.227)
	<u>(7.961.318.227)</u>

IX. Δικαιώματα μειοψηφίας

	7.581.078.522
	<u>7.581.078.522</u>

Σύνολο ιδίων κεφαλαίων (ΑΙ + ΑΙΙ + ΑΙΙΙ + ΑΙΥ + ΑΥ + ΑΥΙΙΙ + ΑΙΧ)

	65.553.690.029
	<u>65.553.690.029</u>

Β. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ & ΕΞΟΔΑ

1. Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	20.450.700
2. Λοιπές προβλέψεις	1.315.460.395
	<u>1.335.911.095</u>

Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ**I. Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις**

1. Ομολογιακά δάνεια	0
2. Δάνεια τραπεζών	14.270.729.434
8. Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	546.239.315
	<u>14.816.968.749</u>

II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

1. Προμηθευτές	5.428.370.685
2. Γραμμάτια πληρωτέα	3.778.366.801
2α. Επιταγές πληρωτέες (μεταχ/νες)	381.526.581
3. Τράπεζες - Λογαριασμοί βραχ. υποχρεώσεων	20.460.633.283
4. Προκαταβολές πελατών	2.299.939.997
5. Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη	6.129.401.214
6. Ασφαλιστικοί οργανισμοί	964.510.591
7. Μακρο/σμες υποχρεώσεις πληρωτέες στην επόμενη χρήση	98.957.452
10. Μερίσματα πληρωτέα	5.433.752.082
11. Πιστωτές διάφοροι	4.982.964.859
	<u>49.958.423.545</u>

Σύνολο υποχρεώσεων (ΓΙ + ΓΙΙ)

	64.775.392.294
	<u>64.775.392.294</u>

Δ. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

2. Έξοδα χρήσης δονιλεγμένα	726.368.462
3. Λοιποί μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού	377.085.462
	<u>1.103.453.924</u>

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (Α + Β + Γ + Δ)

	132.768.447.342
	<u>132.768.447.342</u>

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ

1. Δικαιώχοι αλλότρ. περιουσιακών στοιχείων	1.233.399.297
2. Πιστωτικοί λογαριασμοί εγγυήσεων & εμπράγματων ασφαλείων	10.173.067.697
4. Λοιποί λογαριασμοί τάξεως	5.117.794.330
	<u>16.524.261.324</u>

**ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1999
(1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1999)**

Ποσα χρήσης 1999

I. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Κιζάλος τραπεζίων (πωλήσεις)		126.555.434.889
Μείον: Κόστος πωλήσεων		<u>84.303.510.862</u>
Μεζαυ αποτελέσματα (κέρδη) εκμετάλλευσης		42.251.924.027
Πλέον: Άλλα έσοδα εκμετάλλευσης		<u>2.313.062.582</u>
Σύνολο		<u>44.564.986.609</u>
Μείον: 1. Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	9.471.901.956	
3. Έξοδα λειτουργίας διείσθεσης	<u>26.789.791.172</u>	<u>36.261.693.128</u>
Μεζαυ αποτελέσματα (κέρδη) εκμετάλλευσης		8.303.293.481
Πλέον: 2. Έσοδα χρεογράφων	270.287.946	
3. Κέρδη πωλήσ. σημ/χών & χρεογρ.	12.586.491.072	
4. Πιστωτικοί τόκοι & συναφή έσοδα	<u>580.104.628</u>	<u>13.436.883.646</u>
Μείον:		21.740.177.127
3. Χρεωστικοί τόκοι & συναφή έξοδα	<u>4.028.717.478</u>	<u>4.028.717.478</u>
Ολικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμετάλλευσης		<u>17.711.459.649</u>

II. ΠΛΕΟΝ: ΕΚΤΑΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

1. Έκτακτα & ανόργανα έσοδα και κέρδη, έσοδα προηγούμενων χρήσεων	3.595.282.764	
Μείον:		
1. Έκτακτα & ανόργανα έξοδα		
- Ζημιές & έξοδα προηγούμενων χρήσεων	<u>2.132.949.756</u>	<u>1.462.333.008</u>
Οργανικά & έκτακτα αποτελέσματα (κέρδη)		19.173.792.657
Μείον: Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	13.181.597.772	
Μείον: Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	<u>11.573.640.137</u>	<u>1.607.957.635</u>
		<u>17.565.835.022</u>
Μείον: Αναλογία μετοχών μειωρησίας		<u>1.014.850.595</u>

ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (κέρδη)

ΧΡΗΣΗΣ προ φόρων 16.550.984.427

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Οι εταιρείες που περιλαμβάνονται στην ανωτέρω ενοποίηση είναι οι εξής:

1. ΔΕΛΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.
2. ΔΕΛΤΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΑΓΩΤΟΥ Α.Ε.
3. ΕΥΡΩΤΡΟΦΕΣ ΕΛΛΑΣ Α.Β.Ε.Ε. ΣΥΜΠΥΚΝΩΜΑΤΩΝ
4. ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. (ΜΠΑΡΜΠΑ-ΣΤΑΘΗΣ)
5. ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΣΦΟΛΙΑΤΑ Α.Ε.
6. DELVI-P S.A.
7. DELTA ROMANIA S.A.
8. DELTA INTERNATIONAL HOLDINGS S.A.
9. DELTA DAIRY HOLDINGS LIMITED
10. DELTA-UKRAINE S.A.
11. DELTA DISTRIBUZIONE S.R.L.
12. ΒΙΓΛΑ Α.Ε.Β.Ε.
13. ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΔΕΛΤΑ Α.Ε.
14. DELYUG A.D.
15. DELTA FOOD HOLDINGS LTD
16. VITALACT S.A.
17. DELTA -6 S.A.
18. ΠΑΓΩΤΑ ΔΩΔΩΝΗ Α.Β.Ε.Ε.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΕΝ. ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΔΗΜ. ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
Α.Δ.Τ. Α 042897/62

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΡ. ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
Α.Δ.Τ. Μ 289326/80

ΖΑΧ. Ι. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Α.Δ.Τ. Γ 097518/73

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Τ. ΚΑΠΠΑΣ
Α.Δ.Τ. Ξ 425851/86

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 📖 Ενημερωτικά δελτία 1997-1998-1999. Ενημερωτικό δελτίο αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της ΔΕΛΤΑ Συμμετοχών Α.Ε..
- 📖 Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε.), Αρχείο.
- 📖 Οξυγαλακτικές καλλιέργειες στη βιομηχανία γάλακτος. Εθνική επιτροπή γάλακτος, Εκδόσεις ΑΤΕ 1998.
- 📖 Υγιεινή και τεχνολογία του γάλακτος. Κ. Πελεκάνος, ΑΤΕ 1999.
- 📖 Υγιεινή γαλακτοβιομηχανιών. Γ. Τζανετάκης, ΑΤΕ 1995.
- 📖 Media Services S.A., Αρχείο.
- 📖 Journal Laitier de L' Europe Norde/DELTA S.A..
- 📖 Εισαγωγή στο Marketing και της έρευνας αγοράς. Πέτρος Τομάρας, Αθήνα 1997..
- 📖 Διαφήμιση. Γιώργος Ζώτος, Θεσσαλονίκη 1992.
- 📖 Εκδόσεις University Studio Press A.E..
- 📖 Οικονομικός Ταχυδρόμος. Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη, Τεύχος Απρίλιος 2000.